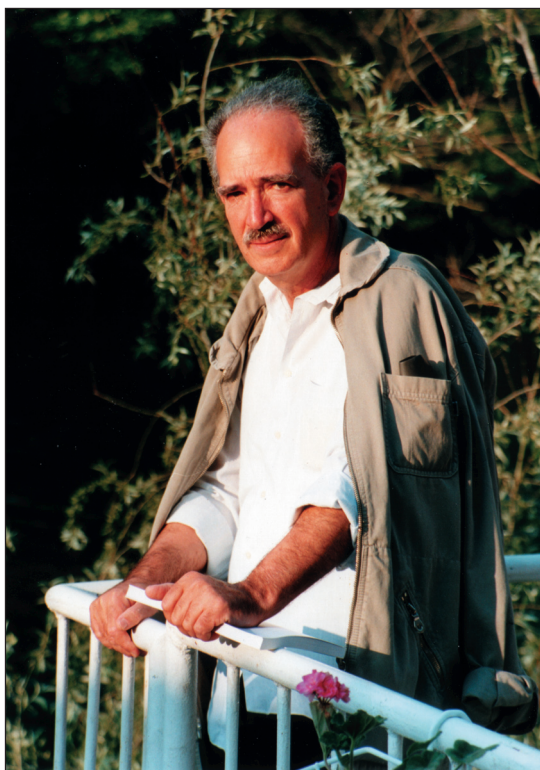

Ljubo Stipišić Delmata

u povodu dodjele nagrade za 2007. g.
FRANJO KSAVER KUHAČ
za autorsko stvaralaštvo tradicijske glazbe

Zagreb
utorak, 28. listopada 2008.
Preporodna dvorana palače narodnog doma
u 19,30 sati

Hrvatsko društvo skladatelja
Cantus d.o.o.

KAZALO

Raspored prigodnog programa

5

Iz biografije

6

O izvođačima prigodnog programa

8

I.

IZ ETNOMUZIKOLOŠKOG RADA

17

II.

IZ SKLADATELJSKOG RADA

29

III.

IZ KNJIŽEVNOG RADA

45

IV.

IZ SLIKARSKOG RADA

53

Nakladnici:

Hrvatsko društvo skladatelja
Cantus d.o.o.

Za nakladnike:

Antun Tomislav Šaban
Mirjana Matić

Likovna i grafička oprema:

ACME

Tisak:

Flyer, 2008.

Raspored prigodnog programa

1. Mješoviti zbor *Lado*
Kalvarija, oratorij
(insert)
dirigent mo. Dražen Kurlovčanin
2. *Cesarice*, ženska klapa, Zagreb
Žilju moj pribili
3. Klapa *Grdelin* (m), Zagreb
Testamentum
(glazba i stihovi Ljubo Stipišić Delmata)
4. Mješoviti zbor *INA*, Zagreb
Križni puti puka našega
(insert)
dirigent mo. Bojan Pogrmilović
5. Klapa *Nostalgija* (m), Zagreb
Kod Lepanta, sunce moje
(glazba i stihovi Ljubo Stipišić Delmata)
6. *Nostalgija*, *Cesarice* i *Grdelin* zajednički pjevaju
Jute san se zajubija
(nar., zapisao i obradio Ljubo Stipišić Delmata)
Dalmatino, povišću pritrujena
(glazba i stihovi Ljubo Stipišić Delmata)

(U prigodnom programu sudjeluju i časnici predstavljači)

(...) To ne bijaše etnološko ni muzikološko prikupljanje, to bi nastojanje moga umornog bića da dosegne svoj pupak razrezan, da prisjeti Dušu suplemenjaka na zaboravljenu žeđ za duhovnim dodirom, da se ogledam u nutrini narodnoga tijela, kao silazak po ljestvicama pučanske pređe u nutrinu sakralnih kreposti, u predivo gdje se tka pravolja svijeta; i čovjek putnik načas zastane ovisan o žeđi preda, zastane očišćen od sumnje, stog hrlim prema isповijesti sijedih staraca i naslućujem ono kultno pohranjeno u prirodi čovjekovoj, ono kozmološko, arhetipsko koje čovjek ponese iz iskonskih iskri u zemne nedoumice; i kleči čovjek i jeca, i pjeva, i nad njim i zvi-jezde i zvjezdoznanci, vračevi i vidovnjaci, i vjernici i zazivači, čaratelji i proroci i poroci, sveci i travari - polažu ruke na to tijelo Puka Delmatskoga izmučeno, tilo pritrujeno.

Ovaj tridesetgodišnji hod je bio moj prohod kroz obrasao Put pučkoga nesvjesnoga prema samospoznaji, osobnoj prapredodžbi, pradoživljaju gdje istovjetno unutarnje glasa se skritim govorima. (...)

Osobnost Ljube Stipišića sadržana je u mnogo riječi: skladatelj, pjesnik, melograf, sakupljač narodnog blaga širokog spektra, slikar, dirigent, voditelj klapa, organizator, obrađivač, producent... i tko zna da li baš tim redom? Kao skladatelj i obrađivač vezan je gotovo isključivo za vokalno i dalmatinsko. Rukopis mu je sasvim osebujan, iako duboko povezan s klapskom i pučkom crkvenom tradicijom svoga kraja. Rezultat je uvijek tako neobičan da kod Stipišića imate dojam da je arhaičniji od arhaičnog, izvorniji od izvornog i iskonskiji od iskonskog.

Bojan Pogrmilović
o Ljubi Stipišiću

Rođen u Splitu, 28. rujna 1938. g.

Adresa: Put Skalica 25, tel. (021) 318-596.

Profesionalno se bavi glazbom od 1958. Glazbene nauke učio privatno kod maestra Silvija Bombardellija (harmonija, kontrapunkt i dirigiranje), prof. Josipa Zjačića i prof. Mirjane Sirišćević (harmonija i orkestracija), prof. Olge Račić (klavir), mo. Nikolaja Žličara (dirigiranje) i drugih. Pravni nauk prekinuo u posljednjoj godini studija. Djelovao kao slobodni umjetnik, izim g. 1975. do 1987. (referent za kulturu pri "Dalmacija cement" – Split).

Član Hrvatskog Društva skladatelja, Matice Hrvatske, Akademijske udruge – Split, Vijeća Festivala dalmatinskih klapa – Omiš, Vijeća Pasijske baštine – Zagreb i dr.

PREPORODITELJSKI RAD:

Do sada je objavio dvadesetak knjiga i zbirki skladbi i desetak knjiga poezije.

a) Suutemeljio festival

Festival dalmatinskih klapa u Omišu (1967.)

b) Utemeljio (ili suutemeljio) kulturne manifestacije

- *Solinske ljetne priredbe* (1970.)
- *Sućuračka prikazanja* (1978.)
- *Delmatske svečanosti u Splitu* (1976.)
- *Korizmeno glagoljaško pučko pjevanje "Puče moj"* (Split, 1982.)
- *Pasijska baština* (Zagreb, 1989.)
- *ČA uz Jadro* (Solin, 2008.)

c) Utemeljio (ili suutemeljio) tradicionalne smotre klapa

- *Smotra dalmatinskih klapa na Klisu* (1974.)
- *Susret dalmatinskih klapa u Splitu, Sudamja* (1986.)
- *Rabski božićni koncerti* (2002.)
- *Rabski korizmeni koncerti* (2002.)
- *Oj more duboko* (Solin, 2003.)
- *Susret klapa u Strožancu* (2003.)
- *Smotra dječjih klapa* (Zadar, 2006.)
- *Smotra dječjih klapa Rabski mići golubići* (2008.)
- *Klape u Areni* (Pula, 2007.)
- *Prva smotra klapa "Mala Venecija"* (Vranjic, 2008.)

d) Utemeljio (ili suutemeljio) i glazbeno vodio klape i zborove (nabrajammo neke)

- *Jeka Jadrana*, Split (1960.-1965.)
- *Kantaduri*, Split (1964.-1972.)
- *Oktet DC*, Vranjic (1967.-1999.)
- *Trogir*, Trogir (1967.-1970.; 1972.-1975.)
- *Vokalisti Salone*, Solin (1970.-1995.; 2000.-2008.)
- *Chorus Cantores*, Vranjic (1998.-)
- Rabske klape (*Sozal*, *Rab*, *Kristofor*, *Eufemija*, *Fiolice* i *Rabljanke*) i *Rabski božićno-korizmeni zbor*, Rab (2002.-)

Utemeljitelj je časopisa *Bašćinski glasi* (Omiš, 1991.); glazbene edicije *Leut* (Omiš, 1991.) i dr.

Obnašao službovanja u kulturi; tri mandata bio glazbeni ravnatelj **Festivala dalmatinskih klapa u Omišu**.

NAGRADE:

Nagrada grada Splita 1985.,

Nagrada grada Splita 1993.,

Nagrada grada Solina za životno djelo 1996.,

Nagrada Županije SPLITSKO-DALMATINSKE za životno djelo 1997.,

Odličje *Predsjednika Republike* Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića 1997.,

Grb grada *Raba* 2006.,

Nagrada Društva hrvatskih skladatelja - Porin za životno djelo 2006. i druga glazbena priznanja i nagrade.

Nagrada Bučina za doprinos kršćanskoj kulturi 2008.

Lado

DRAŽEN KURILOVČAN (Zagreb, 1969) završio je Muzičku akademiju u Zagrebu. Zaposlen je kao plesač-pjevač i voditelj zbora u Ansamblu LADO gdje se posebno isticao u zahtjevnim solističkim pjevačkim zadacima (Evangelist u *Kalvariji* Ljube Stipišića), te kao dirigent Ansambla na brojnim božićnim i korizmenim koncertima. Autor je obrada mnogih djela iz područja crkvene pučke glazbe – CD *Raspelo* dobitnik je nagrade *Porin* za najbolji album duhovne glazbe 2003. Glazbeni je voditelj i suradnik niza folklornih amaterskih skupina. Od srednjoškolskih dana intenzivno se bavi sakupljačkim radom posebno na području Velike Gorice i Turopolja, te intenzivno djeluje u društvenom i duhovnom životu svoga kraja. Orguljaš je župe Navještenja BDM u Velikoj Gorici, 15 godina bio je orguljaš župe Sv. Barbare, povremeno Odre, a djelovao je i kao voditelj pučkih zborova istih župa.

Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO osnovan je u Zagrebu 1949. godine kao nacionalni profesionalni folklorni ansambl. Odmah se predstavlja i inozemnoj publici te postaje stalni gost na najpoznatijim svjetskim scenama i koncertnim podijima. Osnovna značajka umjetničkog djelovanja Ansambla je maksimalno uvažavanje autentične narodne umjetnosti, pa sve njene komponente oživljava i scenski dorađuje u njihovoj punini i cjelovitosti. Godine 1990. otvoren je projekt *Crkvena godina u hrvatskom pučkom kazivanju*, čime je LADO ušao u sustavno istraživanje hrvatske sakralne glazbe pučke provenijencije, dotada gotovo potpuno zanemarene, potisnute i zaboravljene. Prakticiranje sakralnog repertoara izbrusilo je dokraja značajne vokalne i instrumentalne mogućnosti Ansambla i osposobilo ga za izvođenje ne samo pojedinih glazbenih brojeva, već i tematskih i kompozicijskih cjelina.

LADO je dobitnik četiri *Porina* u kategoriji najboljeg albuma duhovne glazbe i to: 2003. za album *Raspelo* autora Vida Baloga i Dražena Kurilovčana, 2004. za *Preveliku radost navišćujem Vama* autora Joška Čalete, 2005. za album *Božić u svijetu* Tomislava Uhlika i 2007. za album *Kalvarija Ljube Stipišića-Delmate*. K tomu valja pridodati još devet *Porina* u kategorijama za najbolji album folklorne glazbe, za najbolju folklornu pjesmu te za najbolju izvedbu folklorne glazbe kao i *Porina* 2002. za životno djelo. LADO je dobitnik godišnje nagrade INE za promicanje hrvatske kulture u svijetu za 2006. godinu, tri Nagrade grada Zagreba (1963, 1968. i 2002), nagrade *Orlando* za najviši umjetnički doseg u glazbenom dijelu programa 54. Dubrovačkih ljetnih igara (2003) te nagrade *Ivan Lukačić* za najviši izvođački doseg na 34. Varaždinskim baroknim večerima (2004). Godine 2002. LADO je bio predstavnik Europe na VI. Svjetskom simpoziju zbornice glazbe u Minneapolisu, u Sjedinjenim Državama.

Fragmenti iz „Kalvarije“

(oratorija za sole, muški, ženski i mješoviti zbor,
temeljenog na hvarskom pučkom korizmenom pjevanju)

1. Vječni Oče
2. Puče moj
3. Bože sveti
4. Barjaci kreću kraljevi
5. Klanjamo se Tebi, Isukarste
6. Puče moj
7. Za naroda grihe svoga
8. Puče moj
9. Zdrav Isuse

Solisti: Krunoslav Šokac – tenor
Željko Kveštak – tenor
Snježana Hulina – sopran

Dirigent: Dražen Kurilovčan

Zbor: Dijana Banek, Nataša Gluić, Ljerka Golemac, Vlatka Hlišć, Tamara Horvat, Snježana Hulin, Janja Ivančan, Vlatka Januš-Maroković, Adrijana Mamula, Irena Matica, Petra Matutinović, Sandra Muselin, Kristina Opačić, Ivana Platušić, Aleksandra Ptičar, Maja Putak, Verica Radić, Iva Sekula, Valentina Šepak-Molnar, Pavo Begovac, Srđan Borota-Buranich, Boris Harfman, Igor Horvat, Bojan Kavedžija, Željko Kveštak, Nenad Malić, Dejan Pilatuš, Miljenko Piškorić, Dubravko Radić, Hrvoje Radić, Goran Sekula, Krunoslav Šokac, Alen Šušković, Goran Vašarević, Dražen Zovko.

LADO

Ansambel narodnih plesova i pjesama Hrvatske

RAVNATELJICA: Ivana Lušić

UMJETNIČKI DIREKTOR: Ivan Ivančan ml.

GLAZBENI RUKOVODITELJ: Dražen Kurilovčan

TEHNIČKI VODITELJ - INSPICIJENT: Ratko Poznić

MAJSTOR NOŠNJI: Vesna Kurilovčan

TON MAJSTOR: Matija Auker

VODITELJ ODNOSA S JAVNOŠĆU: Mario Šimundža

VODITELJ PRODAJE ZA HRVATSKU: Davor Kovač

VODITELJ PROMIDŽBE: Ivica Đuričić

Cesarice

Klapa *Cesarice*, osnovana krajem 1993.g. već se petnaest godina nalazi u samom vrhu hrvatske klapske scene. Repertoar klape čine prvenstveno izvorne i skladane dalmatinske klapske pjesme, te povremeni izleti u druge glazbene žanrove. Do danas je klapa održala brojne nastupe i samostalne koncerte u Hrvatskoj i inozemstvu (Slovenija, Italija, Austrija, Luxembourg, Belgija, Češka, Slovačka, Francuska, Portugal). Klapa je od 1994 – 1998.g. sudjelovala na najprestižnijem klapskom natjecanju *Festivalu dalmatinskih klapa* u Omišu gdje osvajaju sljedeće nagrade: 1994.g. – najbolje debitantice i 2. nagrada publike; 1995.g. – **1. nagrada publike** i 2. nagrada žirija; **1996., 1997. i 1998.g. – apsolutna pobjeda (1. nagrada žirija i 1. nagrada publike)**. Dobitnice su i posebne nagrade *Bašćinski glasi* koju dodjeljuju voditelji klapa. Na međunarodnim natjecanjima zborova: IX *Concorso Internazionale di Canto Corale* 1998.g. u Veroni te *Slovakia Cantat 2007* u Bratislavi osvajaju **1. nagradu**. Klapa je do sada izdala dva nosača zvuka (*Cesarice* i *Cesarice 2*) koji su nagrađeni diskografskom nagradom **Porin**; prvi kao najbolji album folklorne glazbe za 1999.g., a drugi za najbolju vokalnu izvedbu folklorne glazbe za 2001.g. Klupu je 10 godina vodio *mo.Bojan Pogrmilović*, a od svibnja 2004.g. djeluju samostalno surađujući pritom s priznatim klapskim stručnjacima (*dr.sc. Marko Rogošić*, *mo.Dinko Fio*, *mr. Joško Čaleta*). Od kraja 2007.g.klapu umjetnički vodi *mr. Srđan Berdović*.

ZAPIVALA TICA MALA

Zapisao Ljubo Stipišić Delmata u Solinu 1979.
i obradio 1981.

Largo sensibile

T

1. Za - pi - va - la ti - ca ma - la na ze - le - noj gra - ni — ,
2. A da zna - deš kojž te ju - bi, ka - no ro - sa cvi - će — ,
3. A što pi - vaš ti - co ma - la, u su - vo - me ga - ju — ?

B

ben mercato

ne - ka pi - va si - ro - ti - ca, ni - ko jon ne bra —
i da te - be sr - ce mo - je pri - stat ju - bit ne —
*Pi - va - la bi da je suv - fi, i to - bom ko u ra —

1.

— ni; ne - ka pi - va — ni.
— će; i da te - be — će.
— ju; *Pi - va - la bi — ju."

2.

— ni.
— će.
— ju."

FINE

Napomena: 3. strofu u dahu odlično! Čakarišter dopisao Lj. St.D.

Klapa Grdelin osnovana je u Zagrebu u veljači 2000. god. Klapa Grdelin je kroz osam godina postojanja i djelovanja postupno istraživala i proširivala repertoar pjesama izvođenih na različitim koncertima i festivalima. Repertoar je obuhvaćao izvorne dalmatinske pjesme u obradi poznatih skladatelja i etnomuzikologa (J. Gotovac, Lj. Stipišić, D. Fio, D. Tambača i dr.) obrade popularnih napjeva, te tradicionalne pučke korizmene napjeve, božićne pjesme i kolende.

TESTAMENTUM

(Vaki umre u postolin)

LJUBO STIPIŠIĆ DELMATA
(1980.)

Larghetto espressivo

1. Ni-san ro - jen da bi um - ra u pos-te-jan, u
f
hel - poe-sa-iz - hat mo-ću.

re - ha - ma - non pun od - bi - ja, fal - ši - de - ti - va - hi zna - de
moć - nag svi - ta, Rod svoj je - san, a i bi - ću go - ri - dri - to
čast i slu - vu, i - vin sr - cen, i - vin mo - rin - i - vin ri - čin

zna - de
dri - to
ri - čin

um - rit sam - car - ni - ma - ni - ma - va - hi
dri - to go - rit - i do - go - rit - i
i - vin pis - man - va - hi - va - hi ne - će

TESTAMENTUM (VAKI UMRE U POSTOLIN)

*Nisan rojen da bi umra
u postoji rekamanon
pun odličja, falši' lenta,
'vaki znade umrit samcat:
nima vaki testamenta!*

*Nisan rojen ić niz dlaku
kripeč savist moćneg svita;
Rod svoj jesan, a i bit ću,
gorit drito, drito gorit
i dogorit ka i svića!*

*Ma pri ven gnjevan partin dolin,
takva mi je sudba ćutin:
spustite me kakvi jesan,
'vaki umre brez reć riči, brez reć
boli:
'vaki umre u postolin!*

*Niman drugi' obligmenti
iskat moći, čast i slavi;
s ovin srcen, s ovin motin,
s ovin ričin, s ovin pisman
'vaki neće iznit glavu!*

*Ma pri ven gnjevan partin dolin,
takva mi je sudba ćutin:
spustite me kakvi jesan,
'vaki umre brez reć riči,
brez reć boli,
spustite me kakvi jesan:
'vaki umre u postolin!*

testamentum - oporuka, predsmrtna
želja oporučitelja o razdiobi dobara;
rojen - rođen;
rekamanon - ukrašeno vezidbom;
falši - lažnih, krivotvorenih;
ić niz dlaku - povlađivati unatoč
drugačije osobne procjene;
kripeč savist - loveći savjest;
moćnost svita - mogućih politikanata;
partin doli - budem spušten u
ukupište;
'vaki umre u postolin - takav (čovjek)
umre u cipelama, iznenada radi
buntovničkog oporbenjaštva;
obligmenti - častoljublja;
iznit glavu - sačuvati život od
nasilničkog smaknuća

BOJAN POGRMILLOVIĆ, dirigent, solo pjevač i vokalni pedagog. Diplomirao je solo pjevanje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Deset godina bio je glazbeni voditelj Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske "Lado", a sada predaje solo pjevanje na Glazbenoj školi Vatroslava Lisinskog. Kao voditelj dalmatinskih klapa "Maretina" i "Cesarice" osvojio je brojne nagrade na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu i međunarodnom festivalu zborova u Veroni, a njegovi učenici solo pjevanja osvajali su nagrade na domaćim i međunarodnim natjecanjima. Sa svim svojim ansamblima prouzročio je posljednjih godina oko pet sati glazbe, posebice domaćih autora, a veliki dio toga trajno je zabilježio na dvadesetak CD-a. Član je žirija domaćih i međunarodnih natjecanja zborova (Verona, Azzano Decimo) i često član žirija Festivala dalmatinskih klapa u Omišu. Od 1988. vodi mješoviti pjevački zbor KUD-a "INA", koji je pod njegovim ravnanjem dosegnuo sadašnju visoku razinu. Dvije godine dirigirao je mješovitim pjevačkim zborom iz Verone sastavljenim od članova 15 zborova Udruženja zborova Grada (AGC Verona). Od 2003. vodi Vokalni ansambl «Samoborke». Ove godine, u prigodi proslave 150. obljetnice preuzeo je umjetničko vodstvo Prvog hrvatskog pjevačkog društva „Zora“ iz Karlovca. Ravnao je i gudačkim orkestrom iz Češkog Krumlova, Hrvatskim komornim orkestrom, te Zagrebačkom filharmonijom.

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO «INA» utemeljeno je 1977. godine prvotno pod imenom KUD «INA- Naftaplin» okupljajući u početku djelatnike istoimene tvrtke. U njegovu okrilju djeluje i jedan od najboljih hrvatskih mješovitih pjevačkih zborova osnovan godinu dana ranije, 1976.

U ove 32 godine Zbor je prerastao okvire matične tvrtke, tako da danas jezgru zborša čine mladi, učenici i studenti, no uz djelatnike matične tvrtke, članovi Zbora su i djelatnici raznih drugih zanimanja, te umirovljenici. Zbor nastupa u Hrvatskoj i inozemstvu (Italija, Češka, Slovačka, Slovenija, Kanada, Poljska, Austrija, Mađarska, Francuska, Bosna i Hercegovina), samostalno i u suradnji s profesionalnim ansamblima (Zagrebačka filharmonija, Hrvatski komorni orkestar, Gudački komorni orkestar iz Češkog Krumlova, sastav Flamenco Company svjetski poznatog španjolskog gitarista i skladatelja Paca Peñe, festivalski komorni orkestar manifestacije Pasionska baština u Zagrebu i dr.).

Repertoar Zbora čine duhovne skladbe, zbarske obrade hrvatskog i svjetskog folklora, a često se izvode i obrade zabavnog-glazbenih evergreena. Posebno atraktivan je božićni program. Od dolaska sadašnjeg dirigenta Bojana Pogrmilovića 1988. Zbor je izveo preko 180 naslova, od čega tridesetak višestavačnih djela.

Godine 1997. i 1998. Zbor je osvojio prve nagrade na Natjecanju zborova u Zagrebu, a 2000. godine nagradu za najbolju interpretaciju na Festivalu duhovne glazbe "CRO Patria" u Splitu. 2003. godine Zbor je dobio nagradu za najbolju interpretaciju zadane skladbe na Festivalu zborova grada Zagreba. Na Međunarodnom natjecanju božićnih i adventskih pjesama «Petr Eben» u Pragu 2004. godine svrstan je u srebrnu kategoriju.

Zbor je do sada snimio šest nosača zvuka - kasetu "Misa a la chilena", te CD-e: "Voda zvira", "Folklor u zbarskoj glazbi", "Radost svijetu" s božićnim programom, CD na čijem se repertoaru nalaze dva velika djela Johna Ruttera (*Requiem* i *Gloria*), te CD s tematikom Križnog puta Sv. Leopolda koji je skladao renomirani skladatelj Ljubo Stipišić. Ovaj posljednji CD zvučnom slikom upotpunjuje živi Križni put u Dalmaciji (u Zakuću kraj Omiša). CD "Voda zvira" je 1999. godine bio nominiran za prestižnu hrvatsku diskografsku nagradu "Porin".

Ljubo Stipišić Delmata
POSTAJE KRIŽNE PUKA NAŠEGA
SUDIŠTE * MUČIŠTE * SMRTIŠTE

pučki korizmeni oratorij
na stihove Stake Klanac Tulić i biblijske tekstove
za sola, muški i ženski zbor

LICA

ISUS: Šime Ukić, tenor
EVANĐELIST: Petar Rogošić, tenor
MAJKA: Vedrana Zrnić, sopran
PILAT: Davor Pleadin, bas
VERONIKA: Marina Oštrić, alt
NAJAVLJIVAČ: Branimir Lasan, bas
NAJAVLJIVAČICE: Indira Kos, sopran
Studenka Prka, sopran
GLASOVI IZ PUKA: Marina Oštrić, alt
Ivan Ćirko, tenor
Sanjin Sirotnjak, tenor
Martin Feller, bas
Branimir Lasan, bas

PUK: Muški i Ženski zbor Mješovitog pjevačkog zbora KUD- a «INA»
Dirigent: BOJAN POGRMILOVIĆ

SADRŽAJ

UVODNE RIJEČI

PRVI DIO POSTAJA KRIŽNIH

«SUDIŠTE»

Postaja Prva: Isusa osuđuju na smrt
Postaja Druga: Isus prima na se Križ
Postaja Treća: Isus pada prvi put pod Križem
Postaja Četvrta: Isus susreće svoju Majku

DRUGI DIO POSTAJA KRIŽNIH

«MUČIŠTE»

Postaja Peta: Šimun Cirenac pomaže Isusu nositi Križ
Postaja Šesta: Veronika pruža Isusu rubac
Postaja Sedma: Isus pada drugi put pod Križem
Postaja Osmi: Isus tješi jeruzalemske žene
Postaja deveta: Isus pada treći put pod Križem

TREĆI DIO POSTAJA KRIŽNIH

«SMRTIŠTE»

Postaja Deseta: Isusa svlače
Postaja Jedanaesta: Isusa pribijaju na Križ
Postaja Jedanaesta: Isus umire na Križu
Postaja Trinaesta: Isusa skidaju s Križa
Postaja četrnaesta: Isusa polažu u grob

ZAVRŠNE RIJEČI

Pučki korizmeni oratorij „Postaje križne puka našega“ temeljen je na poznatim narodnim napjevima, na koje je nove stihove u pučkom duhu napisala Staka Klanac-Tulić, te na elementima pučke crkvene glazbe dalmatinske provenijencije. Za recitativne dijelove Skladatelj je koristio i dijelove tekstova iz Biblije. Neki svjetovni narodni napjevi koji su korišteni u ovom oratoriju imaju svoje praporijeklo u crkvenoj glazbi. Na ovaj način donekle su vraćeni svom izvoru. U postaje križnog puta umetnuti su i skladani recitativi, također u pučkom stilu, koje interpretiraju solisti iz zbora i tako utjelovljuju biblijske likove, sudionike posljednjih trenutaka Isusova života. Iako vizualno slušatelj ima dojam nastupa mješovitog zbora, treba reći da kao i uvijek kad se radi o ovakvom načinu pjevanja Skladatelj izbjegava tradicionalni mješoviti široki harmonijski slog te primjenjuje sustav paralelnog, dvostrukog zbora tako da se četveroglasni tijesni slog pretvara u takozvano lažno osmeroglasje, to jest prvi soprani pjevaju isto što i prvi tenori, drugi soprani isto što i drugi tenori i tako dalje. Pored toga muški i ženski zbor često imaju i samostalne nastupe. Takav tretman zbora Ljubo Stipišić - Delmata uvijek koristi kada piše u pučkom duhu jer je to i način na koji spontano pjevaju izvorni pučki pjevači.

KOD LEPANTA SUNCE MOJE

Braćo, sestre ! Čorne visti donosimo
sa Levanta:

osan galij 'z naših misti
suprotiva Turskin brodin !

Sa Levanta vaših muži jauk neće
nan doplutat,
i veslačin i puntarin,
bojovnicin greb u škunan !

Kod Lepanta sunce moje,
kod Lepanta, kod Lepanta
utopi si tilo jako.

Kod Lepanta u bojevju,
kod Lepanta, kod Lepanta
galijujin Turci bisni.

Plačte brata, žene muža, tujin
dnima mladost njina;
koj prizivi više srama,
veslu tujen obverigan.

Di van poja mašklinana, siročići
išću ćaću?

Zemjo stoput potakjana!
Tila stoput uskrisana!

Očel more igdar dovuć,
očel more, očel more
tvome mistu kosti bile ?

Ol će more mene odvuć,
dolin u tve dvore smirne...

Lepanta - obala Male Azije, Sirije i
Egipta;
suprotiva - suproćenje, inaćenje;
greb u škunan - grob u dvojboinoj
drvenoj lađi do kraja XIX. st. služila
za trgovinu i kao bojna lađa;
bojevju - bojovništvu;
njina - njihova;
obverigan - okovan;
mašklinana - zemija krampom
iskopana;
uskrisana - uskršnjavana

Nostalgija

Klapa Nostalgija osnovana je 1983. godine u Zagrebu, s ciljem njegovanja a cappella tradicionalnog i skladanog klapskog repertoara, ali se tijekom godina okušala i u brojnim drugim vokalnim i vokalno-instrumentalnim žanrovima. Klapa je surađivala s mnogim skladateljima (pok. Emil Cossetto, Joško Čaleta, Dinko Fio, Pero Gotovac, Krešimir Magdić, Ljubo Stipišić, Dušan Šarac, Duško Tambača, Tomislav Uhlík i dr.) i reproduktivnim umjetnicima. Na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu klapa Nostalgija nastupa kontinuirano od 1987. i dobitnik je 30-ak festivalskih nagrada i priznanja. Naslov apsolutnog pobjednika osvaja 1994. i 1995. godine, a 1989, 1992, 1993 i 2002. godine prima nagradu za najbolju interpretaciju na večerima autorske klapske pjesme. Na jubilarnom 40. Festivalu pobjeđuje u večeri obrada popularnih skladbi i tzv. predfinalnoj večeri. Najveće domete klapa Nostalgija postigla je zahvaljujući dugogodišnjoj suradnji sa svojim osnivačem, voditeljem i mentorom, maestrom prof. Dinkom Fiom, s kojim i danas povremeno i plodno surađuje.

KOD LEPANTA, SUNCE MOJE

LJUBO STIPIŠIĆ DELMATI
(1982.)

Tempo libero, espressivo

T

1. Bro-ća, xos - xet! Ču - ne vís - ti dlo - no - si - mo - na - Le - van - na:
Sú - le - van - na - va - hih - mu - hi - ja - uk - ne - će - nan - do - pla - nat;

2. Plači - te - hva - ta, je - ne - mu - šta, tu - jin - do - ma - mila - dost - nji - na -
Dl - van - po - ja - maš - klin - na - ne, si - ro - či - ti - iš - ću - ću - ću?

B

o - nan - ga - li - j'z - na - ših - mi - si - su - pro - ti - va - Turs - kin
i - ve - sla - čin i - pun - ta - rin, ho - ja - vni - cin - greb u - bro - din.
hoj' - pri - ti - vi, vís - je - ara - ma, ve - slu - ta - jen - ob - ve - ri - gan.
Ze - mjo - sto - put - po - tak - ja - na, ti - la - sto - put - na - bri - nat - na -

DALMATINO, POVIŠĆU PRITRUJENA

(1972.)

Glazba i stihovi:
Ljubo Stipišić Delmata

Largo assai

T^I II

Iz - li - za - na Baš-čan-ska ta — vu — le - ta r - va-ckeg di - ti - nje - va - nja — ,

B^I II

p

Iz - li — za — na — ta — vu — le - ta —

za - u - do - bje - ni fri — ži gla - go - jaš — ki' ser — pen — ti — ni — ;

mp

za — u — do — bje - ni gla — go — jaš — ki' ser — pen - ti - ni — ;

Andante energico

is — fro - la - ni pa - ta — ku — ni žur - ke i ka —

f

is - fro — la - ni pa - ta — ku — ni žur - ke i — ka —

is — fro - la - ni i ka —

poco a poco rall.

Largo misterioso

mp

— de — ni.

pp

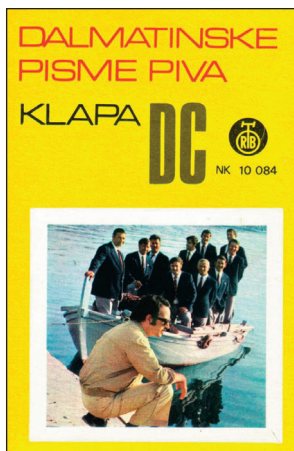
Iz - li - za - ni i - de - a — li —

— de — ni.

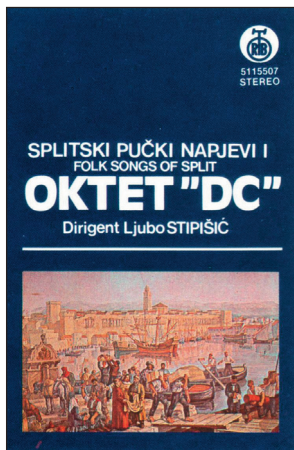
I.

iz

*ETNO-
MUZIKOLOŠKOG
RADA*

1975.

1984.

1982.

1. SVJETOVNO PUČKO PJEVANJE NA NOSAČIMA ZVUKA

ETNOMUZIKOLOŠKI RAD: *Obradio* oko 1000 napjeva za tradicionalna vokalna tijela (klape). Tonski snimao i bilježio na otocima, uzobalju i bližoj unutrašnjosti preko 1000 svjetovnih i crkvenih napjeva; kod pučana zabilježio oko 20000 čakavskih poslovice, uzrečica, kovanica i fraza; načinio ljekarušu na temelju pučkih načina liječenja; zabilježio 1200 kazivanja o vjerovanjima; bilježio priče i dosjetke; načinio čakavski rječnik s 16000 jedinica i dr. - Pred tiskom: *Anima Delmatica* (1600 stranica, koja bi objedinila i objavila navedeno, a prikupljano kroz 3 desetljeća); U pripremi: *Zvon zvona zvončara* (studija); *Antologija dalmatinskih napjeva* (s preko 500 obrada za klape) i dr.

1971.

1986.

**EJ, ČOVJEČE, VRATI SE SEBI, DOK JOŠ IMAŠ KOME!
(DE PROFUNDIS)**

Zar nismo ovdje večeras, i ovdje i drugamo, i večeras i svaki dan i svaki dah radi onoga našeg **posebnog**, onoga **pojedinačnog**, **osobnog**!?

Jerbo, može li **opće**, može li općenitost postati, ili već postaje, **nadređena mjera** svemu što jest **vaše pojedinačno**, svemu što jest **vaše posebno**; ta *zar to opće ne prosljeđuje iz odnosa prema množini posebnog*; jer posebno, pa i ovdje, **ono vaše baštinsko**, a što li je negoli upravo ono **najvrjednije**, **duhovno**, ono vaše **neslično drugomu**, ono što jest samo u tvome **glasu**, **pjevu** i **koraku**; to vaše *osobno*, *postojano*, što ima svoj *opstanak i egzistenciju*, svoj *bitak*! Ali ovdje, u **ovom vremenu**, čini se da u glasnicama ukorijenjenim u vaša grla, a nasljedovanima od generacijama pribrajanih nizova genetskih osnova, i kominskih, i zabrdanskih, i povika, i pjeva s kamena, polja, oranica, s planine i s falkuše, čini se da takve vaše glasnice **postaju sve spravnije čuti**, *pamtiti* i *pronositi* zapuhe **nekih drugih vjetrova** iz onoga **općega svijeta**, iz raspoloženja nekih drugih kićenja i svadbi, i tuđih radovanja i tugovanja, i podičenja radosti, i slamanja tugovanja...

Ovdje nemoj olako mimoići ono zrelo pitanje: *ako iz tvoga grla otima se pjesma*, bježi, i **grabe** je, a iz zjena tvojih **zastiru** i izbljeđuju ornamentiku s odjeća tvojih starih, tu ustavi hod i pamet i vikni, krikni:

Tko mi to hoće naseliti moje vidokruge, maštu, zamišljanje, moju moć *predodžaba*, slikovito *predočavanje*? *Tko mi to postupno i razorno u razumu preinačuje* onaj moj, samo moj *istinski*, nasljedovani živi svijet stoljećâ, i zamjenjuje ga ozvučenim sličicama iz **svijeta tlapnje i pričina**; pa mi moje **vlastite iluzije**, a **ostvarene**, grubo zamjenjuje s **teorijskim iluzionizmom**, s vladavinom njegovih *pričina* nad mojom imaginacijom koja tebe i nas čini posebnim, neponovljivim?

Stoga, kada se strepnjom poručuje: **Ne dajmo te pismo naša!** – onda se hoće doviknuti da **netko grabi** tu *pismu našu* i da netko **pripomaže grabežu!** **Tko grabi? Tko pripomaže?!** **Onaj** koji na mjesto njezino umeće **svuju tvorevinu** iz dalekih, dalekih krajeva: **Tko pripomaže?...** Odgovara ova pučka pričica: *U gustu šumu odnekuda se dokotrljala sjekira... Nasta mûk među drvima... Mlada stabla zacvokotala i uzdrhtala u strahu... Stara stabla ih ohrabre: „Ne bojte se sjekire u vašoj šumi! Sjekira, ma kako oštra bila, bezopasna je – sve dok joj se neko drvo između vas ne ponudi postati njezina drvena ručka...” Tako podučiše starija drva preplašenu šumu mladih stabala.*

Ej, čovječe, probudi se iz tuđega sna – i vrati se sebi, dok još imaš kome!

Ljubo Stipišić Delmata

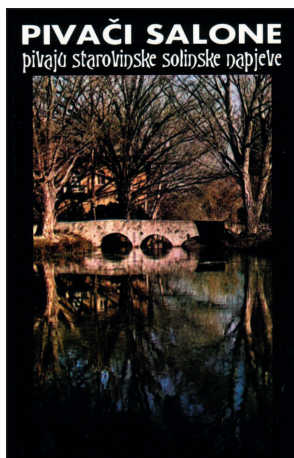
1982.

1983.

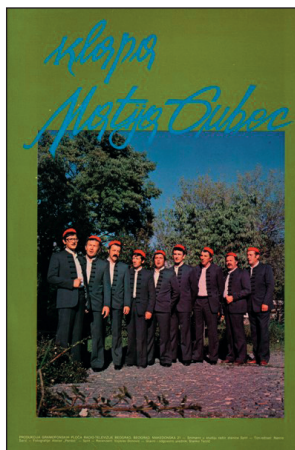
1983.

1988.

1974.

1974.

Nešto što se pretvorilo u narodnu mudrost, što je provjereno na dušama, žuljevima, zdravlju, bolesti, radosti i tuži tolikih težaka, ribara, kmetova i puntara, Ljubo Stipišić izgovara sa sigurnošću kojom se pripočava apsolutna istina. Jer to je znanje koje on čuva, koje desetljećima skuplja, snima i zapisuje, baš kao što čini i s pjesmama zemlje i kamena na kojima je ponikao. Kad to njegovo životno djelo ugleda svjetlo dana, bit će to enciklopedija dalmatinske duše koju on, iako još neukoričenu, naziva "Anima dalmatica".

Ali, taj čovjek, kojeg sam ovih dana imao čast osobno prvi put sresti i upoznati, kao što je čast da prvi put ude u njihove odaje imalo i Hrvatsko društvo skladatelja, ne nosi to bogatstvo skriveno u svojoj duši, koliko god bio samozatajan. On ga nosi i na svom licu, mirnom licu čovjeka koji zna, koji je možda već zaboravio više nego što ćemo mi ikada znati. Osobito o Dalmaciji. Ali ta zemlja u njegovom znanju nije otok na kojem bi on bio jedan od posljednjih svjetioničara. Sve svoje znanje, sve svoje darove - podjednako glazbene, literarne i likovne - on je prostore na sve četiri strane svijeta. Već u prvoj knjizi gotovo nepoznate Stipišićeve poezije on glagoljašenje kraja u kojem je rođen uklapa u jedan veliki kozmički mozaik Biblije, Kurana, Talmuda, Veda, starogrčkih filozofskih mitova i žena. Osim toga, sva svoja znanja i svoju produhovljenost Ljubo Stipišić nosi elegantno, profinjeno, nenametljivo, s ponosom koji nikad ne pretiče nad skromnošću, baš kao što mu savršeno pristaje i svečano, misno odijelo dalmatinske varoši. Kad se smije i nasmijava, njegovo lice lice težaka sijede mudre glave, jedne od mnogih čija je znanja i predaje sačuvao od praznine zaborava. On ima lice filozofa, proroka, iscjelitelja i pjesnika u ekstazi.

Kad govori, riječi su mu kao med s hvarske polja levande ili s ljekovitih biokovskih pašnjaka. On je i brižni čuvar riječi, onih odavno zaboravljenih i zanemarenih. Kao što je riječ "zakračunat", koju rabi kad govori o zaboravom zapretnim, a u stoljećima ponavljanim pjesmama, negdje sačuvanim silama svakog pojedinog i zajedničkog nam, svima istog bića. Pomislite čete kako opisujem neko čudo neviđeno od čovjeka kakvih više nema. I nadam se da čete to reći, jer Ljubo Stipišić Delmata jednostavno i jest jedno hodajuće, govoreće, slikajuće i pišuće čudo.

Branimir Pofuk, glazbeni kritičar

2. CRKVENO PUČKO PJEVANJE NA NOSAČIMA ZVUKA

(Snimao pjev crkvenih pučkih pjevača u Splitu i okolici, Kaštelima, Poljicima, na otoku Hvaru, Braču, Korčuli i u nizu mjesta u priobalju i bližem zavrđu.)

a) Tonski zapisi crkvenog pučkog pjevanja u Splitu i okolici (1982., Solin, Vranjic, Klis i Stobreč na LP *Puče moj*)

(...) Uz ime Ljube Stipišića Delmate mislimo na mnogovrsne duhovne darove, koji su mu omogućili plodan umjetnički rad u mnogim područjima umjetničkoga stvaranja. U svojem dugogodišnjem predanom djelovanju u umjetnosti stvorio je veliki broj glazbenih djela, više pjesničkih zbirka i ostvario impozantan slikarski opus. Ne može se ne spomenuti i ogroman rad na području etnomuzikologije, etnologije, obnove glazbene baštine pučkoga pjevanja u takozvanim klapama, koje je mnoge sam poticao i vodio i s kojima je oživio utihnulu hrvatsku glazbenu baštinu. Tijesno je u njegovom atelieru od svih slika, klavira, zapisa narodnoga etnomuzikološkog blaga koje je cijeli život zapisivao. Tijesno je i od njegovih skladba u rukopisima, i od mnoštva rukopisa koji čekaju svoju objavu. (...)

Josip Botteri Dini

b) Tonski zapisi crkvenog pučkog pjevanja otoka Hvara *Za Križen* (1984., Hvar, Sveta Nedjelja, Grablje, Brusje, Dol, Starigrad, Vrbanj, Vrboska, Jelsa, Pitve, Vrisnik, Svirče, Zastrazišće, Gdinj i Sućuraj)

Napomena: Mnogi su pučki crkveni pjevački zborovi uz tonsko snimanje (priložen dio naslovnica kasete) u njihovim mjesnim crkvama, – bili i predstavljani i na danima *Pasionske baštine* u Zagrebu već od 1993. g. u kontinuitetu do ovogodišnjih korizmenih dana.

»... Veoma ste me obradovali poslanom izvrsnom zbirkom od osam kasete Vašeg projekta »Za Križen« uz priloženu foto-monografiju ... Dragocjen je to poklon!«

»... Čestitam Vam od srca što je Vaš neobično predan i ustrajan rad rezultirao i tako lijepim i značajnim uspjehom! Najljepša Vam hvala na poslanim kasetama i foto-monografiji. Do sada sam uspio samo manji dio odslušati (dio Jelse, Stari-Grad -sve, Zastrazišće, Gdinj i Sućuraj). Snimci su tehnički izvrsni. Imao sam osjećaj da stojim usred pjevača i slušam njihovo pjevanje. Ponegdje ste stvarno oteli zaboravu ono što odlazi, tj. ono što je dobrobnno već otišlo.«

»... Vi ste imali razloga da niste naveli imena predvođećih pjevača -što bi se, inače, moglo u popratnoj publikaciji - foto-monografiji koja donosi i odjednom repertoar sviju 8 kasete ... Ali ovo sve je malenkost uz činjenicu da su napjevi snimljeni i sačuvani, da ste tom gradivu pristupili kao pravi umjetnik istančana sluha i razumijevanja za taj -toliko nam drag - način pučkog glazbenog izražavanja u srednjoj Dalmaciji ...«

*Još jednom Vam čestitam i zahvaljujem
uz srdačan pozdrav Jerko Bezić*

Trilunij, 15.I.87-

Drogi i poštovani g. Stjepičića, -
 poroklona g. Čovića primio sam Vašu
 veliku i zanimljivu glazbu "Za Križen"
 nimaljenu na 800pi. Dinam se i čestitom
 na Vašem trudu, - to je zaista neprocjenljiv
 prilog za popravljanje naše prave crkvene
 muzike sa dosta glasa, - jedan iscepan
 i hvalno-vredan rad na polju naše
 muzikologije -

Hvala vam na pažnji i
 nježno sam od srca čestitam i želim
 vam jednog letka i blagoslova Novi 1987
 glasa sa mnogo naših uspjeha
 i još toliko značajnih rezultata,
 tako na solističkoj i pronaći,
 vanju naše disciplinirane muze,
 žičke baštine -

Uzvek Vaš slami

Đorđe Popović

ZA KRIŽEN

VRBANJ
VRBOSKA IV

ZA KRIŽEN

JELSA
V

ZA KRIŽEN

PITVE
VRISNIK VI

ZA KRIZEN

SVIRCE
VII

ZA KRIZEN

ZA STRAŽIŠĆE
GDINJ-SUČURAJ VIII

Poštovani gospodine Stjepiće,

Prizateljskim pokodomjenjem ing. Čović
dobio sam na poklon triku kasete
sa snimkama "Za Križen" i otoka Hvara,
koje ste Vi realizirali.
Iskreno Vam zahvaljujem.
Djelomično sam poslušao taj plod
Vašeg nijednog truda, mo misli i napa-
sve...

...Jure Bezgubić je postavio ljube glazbe,
muškatno naše. On je osnovao jednu harmonijsku
zbor "Solistas de Santiago" koji uspijeva izvesti
i djela naših skladatelja. Pred vama podane su
je ho post kod njih i nastupao i njihove na
koncertnoj turneji po Chileu.

Njega će taj nijedni hris naše stare glazbe,
putkom glagoljskog pjevanja i izuzetno obred-
vati i zainteresirati...

Unaprijed Vam zahvaljujem i

Veliki Vam srdačno dobro

Stožerko Ves proslavljen

Mladimir Peršić

Feb. 18 7.86

"ZA KRIŽEN"

Prilog tonskim zapisima pučkih napjeva
za Korizmu i "Velu Setmanu" na otoku Hvaru
PROCESSIONS OF THE INHABITANTS OF ISLAND HVAR

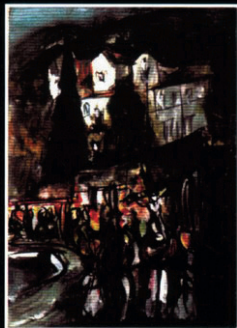
c) Tonski zapisi crkvenog pučkog pjevanja otoka Brača
(1987., Bol, Dol, Nerežišća, Povelja, Prazhnica, Pučišća, Selca, Sumartin, Supetar, Mirca, Milna i Bobovišća)

(...) Pivaoc je i osobnim nagnućem, a uokružen crkvenim obrednim pjevom, najčešće i pjevanjem u **bratovštinama** – u živoj praksi je tvorio instinktivno napjeve ili, pak, one postojeće po potrebi proširivao, čak i *ad hoc* tijekom pjevanja domišljao nove, za tu prigodu potrebite stihove.

Članovi **bratovština** su morali sudjelovati u sprovodima svojih preminulih bratima, u procesijama, u slavljenju općecrkvenih i bratovštinskih blagdana, u bratimskim gozbama i slično. Sve je to tvorilo prostor gdje su članovi bratovština molili ili pjevali posebno sastavljene ili prevedene tekstove. U tim tekstovima istaknuto mjesto imaju pjesme o Isusovoj mucu. (...)

(Lj. Stipišić Delmata, iz vlastitih zapisa)

NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU I

BOL

NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU II

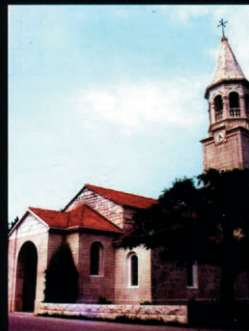
DOL

NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU III

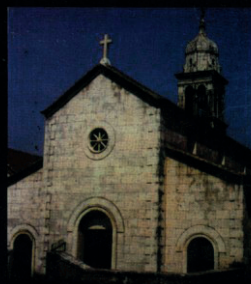
NEREŽIŠĆA

NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU IV

POVLJA

**NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU V**

PRAŽNICA

**NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU VI**

PUČIŠĆA

**NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU VII**

PUČIŠĆA

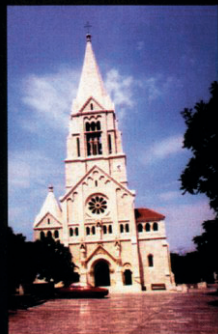
(...) Pjevači najčešće bija-
hu istodobno i crkveni kan-
taduri i svjetovni pivaoci, pa
će podosta liturgijskoga stiha
i pjeva prenositi tijekom du-
gih, ne samo *glagoljaških* nego
i starijih *korálnih* vremena, u
svakodnevno svjetovno, i ono
iz svakodnevnoga življenja u
crkveno. Stoga se i dandanas
u napjevima iz tih razdoblja
razabire blagi odsjaj liturgij-
skih tekstova, melosno ozračje
ulaznih i pričesnih napjeva,
psalama, himni, poklika, anti-
fona... (..)

*(Lj. Stipišić Delmata,
iz vlastitih zapisa)*

(...) Pučki pjesnici–pivaoci
bili su u stalnomu doticaju sa
životnim razinama vremena,
pa će i svoje kulturno i idejno
u odgovarajućemu stihu pje-
vati, a u opjevano se oglédati.
Ovi pučki neznanci bili su gla-
sni kroničari i tihi proroci o
budućemu gdje će se jednom
razabirati jeka ovih, a bivših
pjevnih zanosa. Zato, i u ovim
napjevima koje slušate, bdije
i sanja ovaj puk dalmatinski.
Pjevanje započinje najčešće
vođeci glas, tenor, koji odre-
đuje visinu, tonalitet pjeva, pa
prihvaćaju drugi glasovi tvo-
reći terčno dvoglasje, a potom
nastupaju ostali, dublji glos-
vi, spontano čineći troglasje,
i mjestimično, u pravilu, u
posljednjem akordu, četvero-
glasje. (...)

*(Lj. Stipišić Delmata,
iz vlastitih zapisa)*

**NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU VIII**

SELCA

**NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU IX**

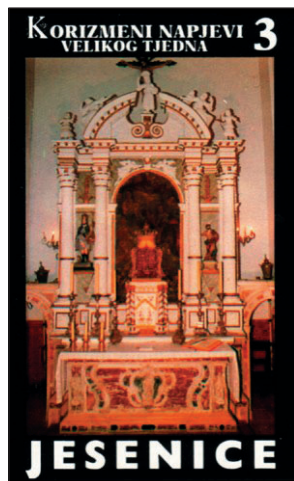
SUMARTIN

**NAPJEVI VELIKOG TJEDNA
NA OTOKU BRAČU X**

SUPETAR / MIRCA

d) Tonski zapisi crkvenog pučkog pjevanja u mjestima Poljica, kod Splita (1994., Tugare, Srinjine, Kostanje, Jesenice i Podstrana)

3. PISMAN DOJENI - PISMAN BLAGOSLOVJENI
 Djelo napjeva za klape (Knjiga I.)
(tisak predstavljen na dan dodjeljivanja nagrade
Franjo Ksaver Kuhač za autorsko stvaralaštvo
tradicijske glazbe 2007. g.)

Izdavač:

Hrvatska turistička zajednica

Glavni urednik

Ljubo Stipišić Delmata

Urednici

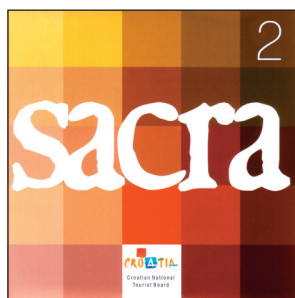
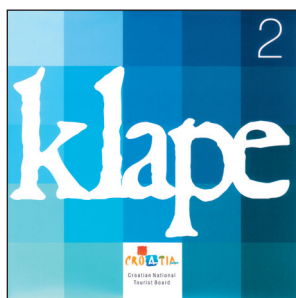
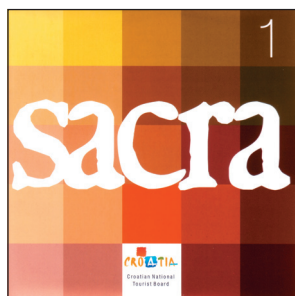
Božo Potočnik i Ivica Ivanković

(Folklor); Jozo Čikeš i Jakša

Primorac (Sacra); Ljubo Stipišić

Delmata (Klape); Ivan Ivančan jr.

(Etno)

ANIMA CROATICA predstavlja identitet hrvatskog naroda kroz vidove folklor, crkvenog pučkog pjevanja, klapskog pjevanja i etno glazbe.

2006.

II.

iz

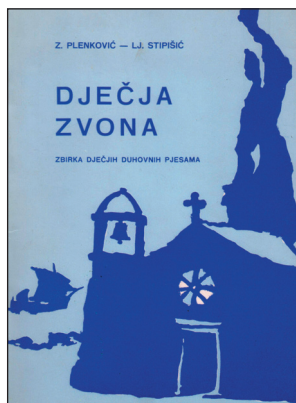
SKLADATELJSKOG

RADA

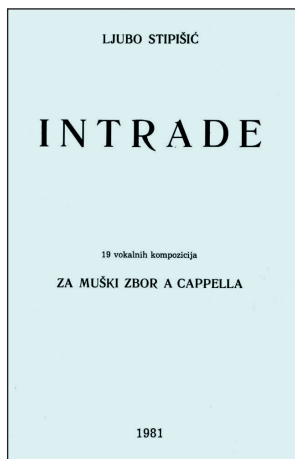
**A. OBJAVLJENE
GLAZBENE KNJIGE I
ZBIRKE**

1959.

1970.

1981.

ZBIRKE (za zborove i klape, dijelom izvedene): *14 pjesama Ljube Stipišića* (za klape, 1958.); *Plime, oseke i snovi* (10 skladbi, šansone, 1960.); *Kompozicije Ljube Stipišića na gramofonskim pločama* (13 skladbi za klape, 1967.); *Dječja zvona* (19 skladbi dječjih duhovnih pjesama, suautor Zlatan Plenković, 1970.); *Intrade* (19 skladbi za klape i zborove, 1973.); *Hrvatska pučka misa* (za muški zbor, 1974.); *Delmatiana* (24 delmatike za zborove i klape, 1988.); *Čuj, dozivlju časni pređi* (Svečana pjesma Županije splitsko-dalmatinske, obradio za viševersna vokalna tijela, 1997.); *Napjevi Istre i Hrvatskoga primorja* (40 obrada za klapsko pjevanje, 2002.); *Zrenik* (20 svjetovnih i duhovnih skladbi za zbarsko i klapsko pjevanje, stihovi: Tihomir Grgat, 2003.); *Verdi na način klapskog pjevanja* (13 skladbi, 2003.) i dr.

KANTATE (za zborove *a cappella*, objavljene i izvedene): *Zaplakalo dite na židinski kanap* (1980.); *Moj dom* (1984.); *Dalmatino, povišću pritrujena* (muški zbor, 1973.); *Dalmatino, povišću pritrujena* (mješoviti zbor, 1981.); *Forska suita* (1984.); *Oj Marjane, samotna planino* (stihovi: Luka Botić, 1986.); *Umrit ću ti do noguj, narode moje Delmatike* (1972.); *Kod Lepanta, sunce moje* (1984.); *Moj dom* (stihovi: S. S. Kranjčević, 1987.); *Jeka iskonskoga plača* (stihovi: Karol Wojtyła, 1995.); *Gremo mi puntari* (stihovi: Tin Ujević, 1999.); *Moje su riječi crne od dubine* (stihovi: T. Ujević, 1996.); *Narode moj divni, narode moj dragi* (stihovi: S. S. Kranjčević, 1998.) i dr. U pripremi: *Antologija* s preko 400 skladbi.

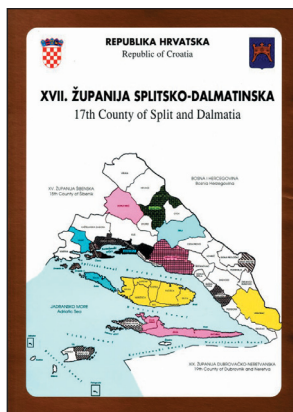
ORATORIJI (za zborove *a cappella*, objavljeni i izvedeni): *Kalvarija* (mješoviti zbor i sola, praizveo Lado, Zagreb, 1993.); *I Rič se Bogom učini* (mješoviti zbor i sola, praizveo Lado, Zagreb, 1997.); *Korijeni* (muški zbor i sola, praizveo Chorus Cantores, Solin, 1999.); *Misa Croatia Redivivae* (mješoviti zbor i sola, 1999.); *Uskrsnuće* (muški zbor i sola, praizveo zbor Brodosplit, Zagreb, 2005.) i dr. - U pripremi: *Borilišta i pjevališta* i dr.

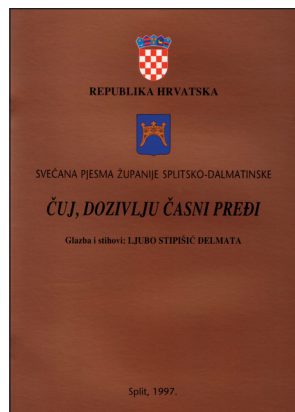
1971.

1960.

1996.

1995.

DALMATINO, POVIŠĆU PRITRUJENA

*Izblidjeni Misal svetog Jerolima
izlizana Bašćanska tavuleta
rvackeg dičinjevanja*

*Zaudobjeni friži
glagojaških serpentini
isfrolani patakuni, žurke i kadeni*

*Izlizani Ideali i Misali
po rvackin oputinan*

*Skolaški procesjuni
pričešćeni demonstraciji
od taverni do taverni*

*Svitlosju kerv častna
vikovični terpećemu
naslidovati pogerda Balkanike*

*Pute, laze pizon dubli tovari
gustirne žedne mijun sići i lati
konkulana škina težakov od motik
po žurnatin pritrujena*

*Prage kalet žnjutin dubli puntari
naboj Dalmatine rebati na drači
kroz kadene dicu čičan pasli
a judi driti ka kolone
Dalmatino, povišću pritrujena*

*Intradu pravice s tilin štrukali
Dalmatino, povišću pritrujena
Rod puntarski resta na drači
Dalmatino, povišću pritrujena
Ditinstvon gladnin povist štukali
Dalmatino, povišću pritrujena*

DALMATINO, POVIŠĆU PRITRUJENA

*Izblijeđeni Misal svetoga Jerolima
istrošena Bašćanska ploča
hrvatskoga djetinjstva.*

*Zaboravljene ogrebotine
glagoljaških povijesnih traženja
upotrebom istrošeni mjedeni novčići, dijelovi
muške narodne nošnje i lančići*

*Istrošeni Ideali i Misali
po hrvatskim stranputicama*

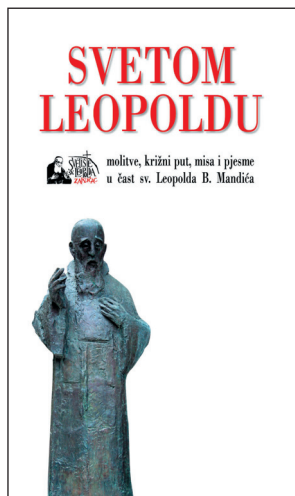
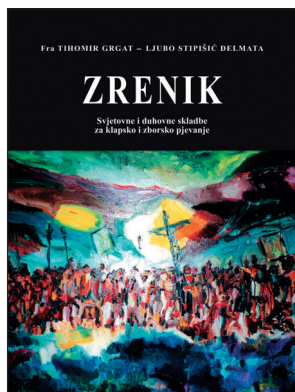
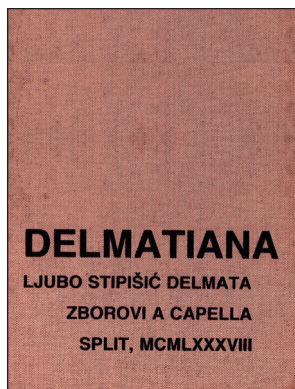
*sokolaške procesije
pričešćene demonstracije
od vinotočnica do vinotočnica*

*u svjetlosti krv časna
vjekovima navikli trpnji
naslijedovanju pogerda Balkana*

*Putove, ulaze u polja teretom dubali magarci
bunare žednjele milijun sičeva i polijevača
savita leđa zemljoradnika od motikanja
po nadničarenjima premorena*

*Pragove (strmih dalmatinskih) uličica
gležnjevima dubali hrvatski rodoljubi,
buntovnici
gnojni čir Dalmacije otkucava na drači
kroz lance djecu sisama napasali
a ljudi uspravni poput kamenih navezaka
Dalmacijo, poviješću premorena*

*Ljetinu pravičnosti s tjesima izaželi
Dalmacijo, poviješću premorena
Rod pobunjenički rastao na drači
Dalmacijo, poviješću premorena
Djetinjstvom gladnim povijest začepili
Dalmacijo, poviješću premorena*

(...) U skladbama je stvorio svoj vlastiti stil, prepoznatljiv i neponovljiv; samo on može adekvatno izvoditi svoju glazbu. Zaista samo su njemu njegovi, nazovimo ih tako, slobodni ritmovi i druge melizme, u nekim skladbama gotovo beskonačne, samo su njemu jasne i izvedive; samo on može dopustiti sebi raspon glasova do krajnjih mogućnosti i disonance na koje u obradi folklorne glazbe nismo navikli. Njegovi recitativi i ono što donekle sliči polifoniji, zaista je opet samo njegovo.

Stipišić kopa po ikonima. Traži ih; oni ga draže i uzbuđuju. Nalazi u njima, ako ih nađe - a nalazi ih -, odsjev transcendentnoga, vječnoga, pa postupa s njima, s tim našim ikonima, kao s ikonama, pun poštovanja da te dragocjene posude pune bisera, iskopane iz naslaga povijesti, pred naletom modernog barbarstva ne budu uništene. Obdaren tolikim darovima u ovoj nas zbirci dariva plodovima svoga uma i srca. Ove su skladbe, stihovi i crteži odškrinuta vrata njegove ličnosti; otkrivajući nam sebe otkriva nam i nas same nama samima. (...)

Dr Petar Zdravko Blajić

(...) Interesantan je odnos autora naspram disonance koja je ili psihološki uvjetovana ili češće u službi stvaranja zvučne boje, tj. zamagljivanja obrisa prepoznatljivih harmonija. Upozorila bih na čestu primjenu appoggiatura i ukrasnih tonova kojima se ili obogaćuje melodija ili postizava određeni harmonijski efekt. Modularni plan kompozicija uvjetovan je fragmentarnosću forme tako da se promjena tonaliteta uglavnom poklapa sa formalnim odsjecima.

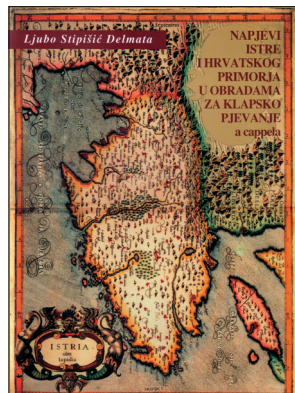
Sva gore navedena obilježja, ujedinjena sa izvanrednim osjećajem skladatelja za dinamičko i agogičko nijansiranje, stvaraju glazbeni izraz koji, mada je čvrsto vezan uz tradiciju, nosi snažan pečat originalnog -osobnog.

prof. Mirjana Sirišćević

Četrdeset napjeva iz Istre i Hrvatskog primorja obradio sam i prilagodio pjevanju na način i u duhu tradicionalnoga pučkoga pjevanja u Dalmaciji, popularno nazivanog "klapskim pivanjen", a na temelju zapisa vrsnih melografskih predložaka Ivana Maletića Ronjgova i maestra Dušana Prašelja ("Zaspal Pave", Zbirka notnih zapisa narodnih pjesama Istre i Hrvatskog primorja, priredio Dušan Prašelj, Rijeka 1990.), i služeći se vrlo starim zapisima Franje Ks. Kuhača (prije 1880.) pretežito iz etnomuzikoloških područja Hrvatskog primorja.

Ova notna zbirka ponajprvo namjenjena je muškim i ženskim vokalnim skupinama, ne samo u Istri i Hrvatskomu primorju, a koje hoće napjeve pjevati na način klapskoga pjeva.

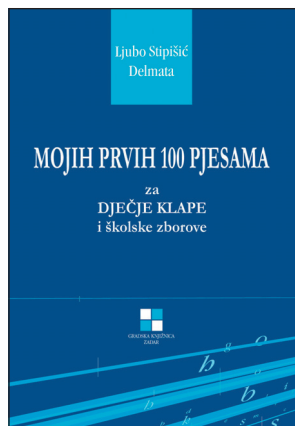
Ljubo Stipišić Delmata

2004.

U bogatoj i raznolikoj stvaralačkoj produkciji Ljube Stipišića Delmate, izlazak novog naslova ne može puno iznenaditi. Taj višestruko nadareni i plodni pisac i umjetnik neprestano stvara otklone u svome opusu. Samo što je zagazio u područje filozofije, novi ga izazovi vode prema pjesništvu, a potom prema slikarstvu, glazbenom stvaralaštvu itd. Čini se kao da taj stvaralački nemir u njemu neprestano tinja, kao da ga ne zamara niti opterećuje, već stalno vodi pravcem vlastitog dokazivanja i izrastanja. U tom kontekstu njegovo novo djelo *Mojih prvih 100 pjesama / za dječje klape i školske zborove* treba shvatiti kao još jedan prilog njegova tragalačkog nemira. I kao što je naslov u priličnoj mjeri izazovan (jer mu je prizvuk osoban), tako isto je i artikulacija unutrašnjeg sadržaja neobična i nesvakidašnja.

Prof. dr. sc. Miljenko Grgić

2006.

Taj neumorni pregalac ogromnog znanja i iskustva, koji neumorno osluškuje puls naroda, prati ga i s njim živi, osjetio je pobudu da odgovori na jednu novu, izazovnu folklornu pojavu koja uzima sve većega maha na našim kulturnim prostorima - dječje klape. U nedostatku adekvatne literature (primjerene tom uzrastu), Ljubo Stipišić Delmata se odlučio izraditi zbirku skladbi koja bi mladim pjevačima pomogla u njihovom odrastanju u prave klapske pjevače. U zbirci koju je naslovio *Mojih prvih 100 pjesama* taj se bard dalmatinske klapske pjesme pojavljuje u ulozi ne samo njezinog sastavljača, već i skladatelja i aranžera. Zbirka je tematski podijeljena na tri dijela. U prvom dijelu, skladbe su poredane od jednoglasnih do četveroglasnih. Većinom su to narodne skladbe aranžirane za dva, tri ili četiri istородna glasa. Njima uz bok staju Stipišićeve skladbe i obrade, te skladbe ili obrade djela podjednako renomiranih autora: S. Bombardella, Z. Špoljara, K. Magdića, P. Gotovca, E. Tudora, J. Gotovca.

mo. Vlado Sunko, izv. prof.

2003.

Ljubo Stipišić Delmata

NOVE BOŽIĆNE, KORIZMENE I DRUGE DUHOVNE SKLADBE

za klapsko i zborovo pjevanje

VERBUM

2006.

U ovoj notnoj knjizi mo. **Ljubo Stipišić Delmata**, i sam desetljećima gajeći pučko vjersko pjevanje, promovira nove skladbe za suvremena vokalna tijela (oratoriji *Kalvarija*, *Uskrснуće*, *I rič se Bogom učini* i dr.) u duhovnom opusu temeljenom na tradicionalnom glazbenom izričaju zajednice. Ova će knjiga biti od velike koristi svim priređivačima i pjevačima kod bogoslužnih obreda, te božićnih, korizmenih i drugih duhovnih koncerata, kao i posve novih prigoda i u svjetovnim kulturnim izazovima.

(Verbum, 2006.)

(...) Ta talentiranost za potpuno prožimanje djela i publike možda izvire iz maistrova služenja jednom od njegovih ideala, a to je narod ovog podneblja - narod Dalmatike - narod u koji on vjeruje i kojeg bezgranično ljubi.

Zato su Stipišićeve kompozicije i neobično dugačke - jer kako to da se u standardnim okvirima dalmatinske pisme ispriča jedna »Dalmatina, povišću pritrujena« ili proplače »Dite sa Žudinskog kanpa« - i neobično zahtjevne po izvođače, pa držim da će se teško jedno amatersko tijelo upustiti u studiranje ovih kompozicija, koje su k tome i specifično pisane pa zahtijevaju obrazovane i sposobne voditelje - dirigente.

Zbog svega toga mislim daje vrijeme da se profesionalni zborovi uhvate u koštac sa »škojima, sikama i konkulanim škinama-težakov«, na radost cijelom »narodu Dalmatike« i onom drugom kojeg će Stipišićeva poezija i pjesma oplemeniti i približiti ovom podneblju.

Ivo Lipanović Dirigent - HNK Split

...IMATE „Dalmatino povješću pritrujena“
portala je himna Gaudaša. Svaki pojedinac
čudan je da je - šutke! - saslušao i mogu
ti reći da nije bilo čovjeka, na li to nas
ili stranac koji nije bio gaudaš. Ja sam je
slušao bezbroj puta i nije bilo puta kada
me ne bi premijela tamo u najčišće

u Gaudašu 21. X 1976

drugi stari
društvo prijatelji 10/80

Stipišićeva naglašeno arhaizirana, rekao bih retro-čakavština, djeluje katkada isforsirano i (moglo bi se reći) lingvistički, vjerovatno nekorektno, ali u sklopu s odgovarajućom glazbenom morfologijom - ukoliko se, osim dosluha s težačkom kantadurskom melizmatikom i nekih, uostalom nebitnih paratehničkih procedure, npr. odsustvo taktica i rigidnih ritmičkih struktura - uopće može govoriti o nekoj specifičnoj morfologiji, djeluje fascinantno i fascinirajuće na plebejski publikum njegovog »naroda dalmatike«. Toj popularnosti nesumnjivo doprinosi asketski harmonijski jezik i tradicionalistički klapsko tretirana vokalna faktura njegovih partitura.

Šteta što se Stipišić neracionalno razbacuje svojim vlastitim potencijalima, šireći svoj interes na područja (etnomuzikologija, bilježenje zaboravljenih) («čakavskih riči», starih zanata, glagoljskih pjesama(?), pučkih običaja, poslovice itd.) na kojima bi naši »regionalno etablirani« glazboloz i glazbeni kritičari mogli naći svoj autentični *raison d'être*, mjesto da prežvakavaju notorne recepte iz enciklopedija i prepisuju »znanja« iz koncertnih priručnika. (...)

Silvije Bombardelli

»... Neka usrda drugarska združenost glasova je, kao u Stipišićevoj kompoziciji »Dalmatino, povišću pritrujena« bila neophodna stilaska karakteristika, a negdje služila kao zdrava podloga za ostale bogate dijapazone izreka zvorske muzike. Svugdje kristalna prodornost tonova, nesvakidašnja ljepota, zvučnost i jasnoća spleta harmonija dubokih glasova, od epske punoglasnosti do čudesnog brujanja tihog pjevanja poput nekih orgulja. Taj zbor kao da otkriva tajnu duše i radost pjevanja.«

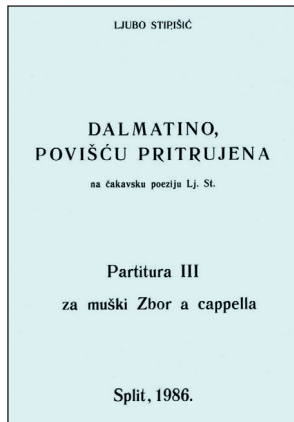
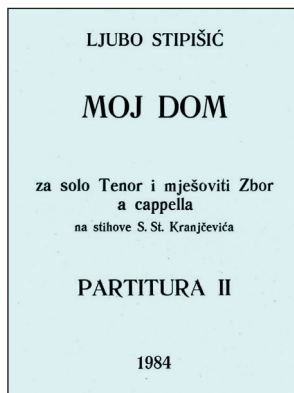
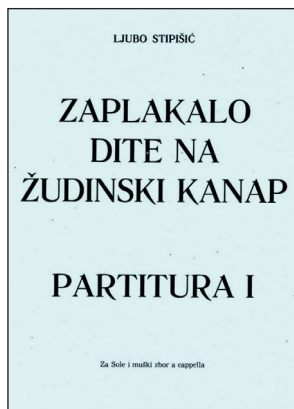
(Iz osvrta Đorđa Šaule povodom koncerta održanog u NGZ u Zagrebu 16. travnja 1983. godine, tiskanog u »Vjesniku«.)

(...) Prvo izvođenje »Dalmatine« bilo je na Regionalnoj smotri zborova Dalmacije u Splitu, svibnja 1982.

Veliki uspjeh s »Dalmatinom« zbor »Brodosplita« je imao na Republičkoj smotri zborova Hrvatske, 17. listopada 1982., te u Nišu 4. srpnja 1986. na Jugoslavenskoj zborskoj svečanosti.

Mo. prof. Josip Veršić

B. OBJAVLJENE KANTATE

LJUBO STIPIŠIĆ

FORSKA SUITA

za solo Sopran i solo Tenor i
mješoviti Zbor a cappella

PARTITURA IV

1984

Ljubo Stipišić

OJ MARJANE SAMOTNA PLANINO

Partitura V

za muški zbor a cappella
na stihove Luke Botića

Split, 1986.

LJUBO STIPIŠIĆ

DALMATINO, POVIŠĆU PRITRUJENA

na čakavsku poeziju Lj. St.

Partitura VI

za mješoviti Zbor a cappella

Split, 1986.

Čitam svoju pribilješku od 1980:

»U ritmu svojih skladbi Stipišić se često opredjeljuje za oblike koji idu ka slobodnom ritmu. Sloboda je inače stvar koju Stipišić »podmeće« zborovodi pri ozvučavanju njegovih skladbi. No, ta sloboda je samo za zborovođe »sa nervom«, koji po evokaciji, od sebe i iz sebe predu glazbeno tkivo djela koji protiče. Traži se naglašeno prisebnost (stručnost se podrazumijeva) u spoju stiha i glazbene akcentuacije, zvuka i melizma, evokacije i edukacije, dosluh teksta i glazbe ... Sloboda je, u stvari, samo prividna. Rješeno je u autorovim intencijama koje nalazimo razotkrivajući glazbenu ideju skrivenu u samom djelu.«

Na koricama jedne neobjavljene Stipišićeve skladbe krupnim slovima sam zapisao:

»Mislim da skora budućnost, na ovim našim primorskim prostorima, nije naklonjena mnogim Stipišićevim zbarskim skladbama, jerbo one nužno zahtijevaju vrsne pjevačke zborove i nadasve rasne zborovođe; nažalost, u jednom i drugom danas smo siromašni...«

U proljeće 1979. zapisujem:

»Ovo djelo Lj. Stipišića ulazi u našu zbarsku literaturu na velika vrata, na diku autora koji vraćajući svoj dug prošlosti, progovara jezikom bremenitih stoljeća, koje odvališe na svojim »konkulanim škinama« svi »Filipi pravicon uskraćeni«, »sve Mikule po frontovin balkanskin balinani« i svi oni koji su »intradu pravice s tilin štrukali« ...

Bilježim pridošle impresije:

»Ljubo je uočljivo ozbiljan i kada je razigran, neuobičajeno životan, ponegdje i egzaltirano glazbeno raspojen, ali uvijek stilski dosljedan sebi, jasan koliko je to potrebno, onoliko izražajan koliko je to morao biti, možda ponegdje u sjeni folklornog ali i tada prepoznatljiva glazbena izražaja koji odaje glazbenika po rođenju, humanističkog eruditu primjerne edukacije. To je, smatram, prvi razlog radi kojeg njegove skladbe moj zbor redovito s oduševljenjem prihvaća.«

Mo. prof. mr Nikola Buble

Svoju viziju Ljubo Stipišić izražava jednoznačno u nekoliko različitih umjetničkih govora: slikarskom, pjesničkom i glazbenom.

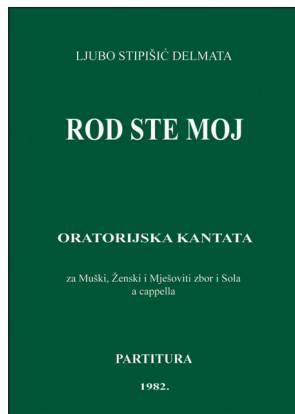
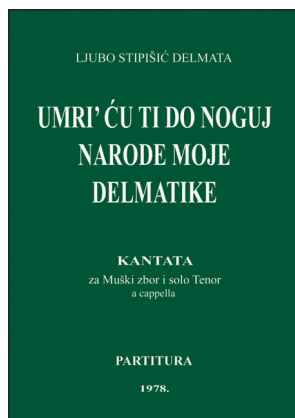
Njegove note i stihovi i njegovi crteži, ekspresivne su harmonije koje izviru iz jedinstvene duhovne vrulje i složene u jednu cjelinu, neponovljivi su doživljaj jedne dugovječne i mukotrpne civilizacije, ujedno i bogate kulture Dalmacije, gdje su ljudi "driti ka kolone..." - a zemlja, tj. kamen: "povišću pritrujena".

Rođen u zanosu, povezan unutarnjom napetošću, u sretnom spoju sa vanjskom dovršenošću ne evocira nikakvu reinterpretaciju, već nam ostaje upisan u svijesti kao trajan biljeg jednog osobitog - duhovnog značenja.

ak. slikar Josip Botteri Dini

... Na meni je bilo da priprelim izvedbu (»BODULSKI RE-OUIEM« -glazba Ljubo Stipišić, stihovi - Slavko Govoričin op. Lj. St.). Vrijeme je proticalo u mom oklijevanju da donesem definitivnu odluku u dilemi između želje da pošto po to, zanemarujući ostale planove, priprelim izvedbu i straha da ću zboru »PETRU ZORANIC« i sebi skrhati vrat preteškim zadatkom. Vaša skladba je predivna i impresivna ali i vrlo zahtjevna ne samo za moj zbor nego i za nivo profesionalnog pjevanja u nas. Studirajući Vašu skladbu došao sam do zaključka da ona može u našoj literaturi zauzeti ono mjesto koje imaju »Roženice« I. M. Ronjgova u istarskom idiomu. Za nas velika odgovornost. (...)

Mo. prof. Antun Dolički

LJUBO STIPIŠIĆ DELMATA

FERMALI HLEPIT ZA EVROPEJSKIN MACEN

KANTATA

za Muški i Ženski zbor i Sola
a cappella

PARTITURA

2007.

2007.

JEKA ISKONSKOGA PLAČA

Stihovi: KAROL WOJTYŁA

Kraków, Poljska, 1980.

Glasbe: LJUBO STIPIŠIĆ-DELMATA,

Split, Hrvatska, 1995.

Papa Ivan Pavao II.

Kantata na temelju staroslavenskog obrednog pjevanja za muški zbor,
sola Tenor i sola Mezzosopran a cappella

Solo, CIGATA, 1996.

1996.

JEKA ISKONSKOGA PLAČA

Stihovi: KAROL WOJTYŁA,

Kraków, Poljska, 1980.

Glasbe: LJUBO STIPIŠIĆ-DELMATA,

Split, Hrvatska, 1995.

Kantata na temelju staroslavenskog obrednog pjevanja za muški zbor,
sola Tenor i sola Mezzosopran a cappella

Solo, HRVATSKA, 1996.

Ljubo Stipišić Delmata

POSTAJE KRIŽNE PUKA NAŠEGA

SUDIŠTE • MUČIŠTE • SMRTIŠTE

pučki korizmeni oratorij

na stihove Stake Klanac Tulić i biblijske tekstove

Partitura za sola, muški i ženski zbor

2008.

LICA

ISUS - tenor

EVANĐELIST - tenor (II.)

NAJAVLJIVAČ - bariton

NAJAVLJIVAČICA - alt (I.)

PILAT - bariton

MAJKA - sopran

VERONIKA - sopran (II.)

PUK - Muški i Ženski zbor

SADRŽAJ

UVODNE RIJEČI

PRVI DIO POSTAJA KRIŽNIH

“SUDIŠTE”

DRUGI DIO POSTAJA KRIŽNIH

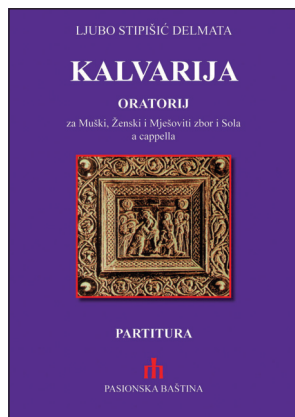
“MUČIŠTE”

TREĆI DIO POSTAJA KRIŽNIH

“SMRTIŠTE”

B. OBJAVLJENI ORATORIJI

2005.

*I napravih Kalvariju i izve-
doh je s Ladom za dvadeset pet
radnih dana. Sreća je da sam bio
mlad i neiskusni dirigent, pa da
nisam ni znao u što se upuštam.
Danas, s ovim iskustvom, kad
bih samo pogledao tu partituru,
rekao bih da mi trebaju mjeseci.
Ali, eto, iznjedrili smo Ladovci i
ja Kalvariju Pasijskoj baštini i
neočekivano uspjeli. Reakcije pu-
blike i kritike su bile iznad naših
očekivanja.*

Tvoj Bojan P.

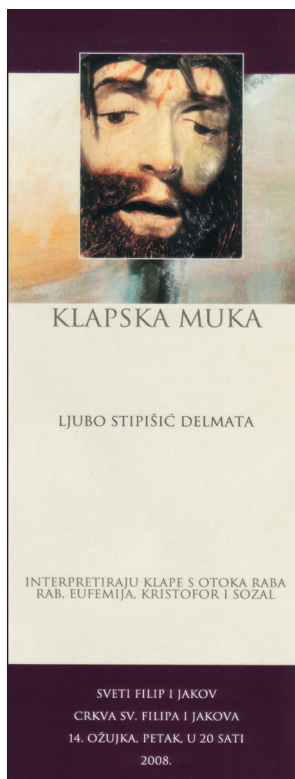

2005.

*Korizmeno-uskršnji oratorij, praižveden 2006.,
GRADSKI ZBOR BROSOSPLIT, Mo. VLADO SUNKO*

2006.

LJUBO STIPIŠIĆ DELMATA KLAPSKA MUKA

KORIZMENI ORATORIJ
(dirigira autor)

Pjevaju objedinjene u zbor:

KLAPA RAB

KLAPA KRISTOFOR

KLAPA EUFEMIJA

ŽENSKA KLAPA SOZAL

I SOLISTI (pjevači i pjevačice klapa)

LICA:

Isus: Miljenko Matušar

Evangelist: Nedo Argentin

Petar: Joško Staničić

Pilat: Miljenko Vidas Keri

Sluškinja i Majka Isusova:

Snežana Turković

Veliki svećenik: Ivica Hodak

Dva lažna svjedoka:

Damir Matušar i Danijel Jurković

Žene koje prate Isusa: Klapa Sozal

Puk, objedinjene klape: Rab,

Kristofor, Eufemija i Sozal

Vođen nevidljivom rukom i nemjerljivom energijom, Ljubo Stipišić Delmata uspio je otrgnuti sate i sate, dane i dane trajanja glagoljaškog i inog (pučkog) pjevanja. Melodije koje ovdje podrazumijevamo već su bile ugrizene čeljušću zaborava, a friževi njihovi najrječitije zборе o običaju i navici pradjedova naših. Sakupljajući rečene friževe ustrajnim marom, te stavljajući iste kao križeve u logičnu i suvislu cjelinu, Ljubo Stipišić Delmata dosad je sačinio nekoliko glazbenih čimotorija.

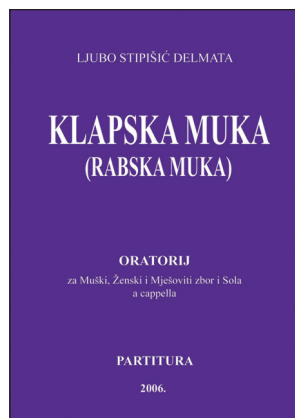
Doista, svaki od dosadašnjih oratorija štono ih Ljubo Stipišić Delmata notnim dlijetom uklesa u crtovlje, doimlje se poput mramornog pročelja kakve glazbene katedrale. Stolovaše u njima i Isus i Baraba, i Kaifa i Pilat, i Juda i Petar, i veliki svećenici i okupljeno mnoštvo u puku. Poglavitito u puku. Jer, puk je za Stipišića nosilac pamćenja; lučonoša, koji je mrakom vjekova pronio glas od tihog diluvija do bučnog svakodnevlja. Korespondenciju o međusobnoj komunikaciji ljudi s dviju strana ambisa stoljećā, Ljubo Stipišić Delmata demonstrirao nam je u oratorijima *Kalvarija*, *Korijeni* i *Uskrsnuće*, te velikoj kantati *Jeka iskonskoga plača*. Već sami nazivi ovih velikih glazbenih formi, odaju nam vrlo signifikantno i nedvosmisleno u čemu zapravo – po Stipišiću – jest bit čovjekovog nastanka, postanka i poslanja. Najviše zahvaljujući Ljubi Stipišiću Delmati, tihi glas diluvija nije ustuknuo pred naletima decibela bučnog svakodnevlja.

I ako je Ljubo Stipišić Delmata u svim svojim dojakošnjim većim glazbenim formama – oratorijima i kantatama – najčešće jobovski lamentirao i vapio korizmenom invokacijom, a onda je u oratorijskoj kantati *I Rič se Bogon učini* dao oduška svečanijim i glorifikantnijim stratumima svojeg ovećeg vokalnog djela. Da je tomu tako, vidjeti nam je u melodijskom – a još više i u tekstualnom! – staničju ovog djela. Jer, posrijedi je karišik iliti potpuri, rukovet iliti splet koledarskih i božićnih napjeva štono registrirani su i zapisani na području Dalmacije, Primorja i Istre. Već po svojoj prirodi i kolede i liturgijske i paraliturgijske pjesme svećanije su melodijske strukture, a tekst je većinom prilagođen tako ugođenim melodijskim obrascima. (...)

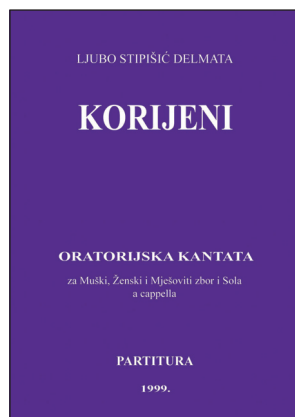
Siniša Vuković, glazbeni kritičar

(...) Takve su upravo i umjetnikove Mise, skladane, kako veli, “u različitim zahtjevima vremena, pa i pjevanim djelima u sakralnim i svjetovnim prostorima i prigodama”. U niski od sedam vokalnih ostvaraja što zrcale baščinski zanos, Stipišić sintetizira tradicijsko i suvremeno ne zatvarajući se ničemu što je – kao grada – zanimljivo njegovim glazbenim zamislima. No, svojom kreativnom domišljatošću sva ta prepoznatljiva i asocijativna primarna izvorišta preobražava u nove, originalne glazbene ideje koje potom žive posve samostalnim životom. Njegova se glazbena intuicija opredmećuje u sasvim konkretnom području glazbene pojavnosti - pučkom, tradicionalnom, upravo folklornom, sakralnom i svjetovnom dijelu – implicirajući ono tradicijsko u smislu autentične geneze atributa kao reminiscencija što tvori zajednički identitet različitih vremena. I njegove su Mise - s umjetničkom namjerom stvorene, a religioznim porivom nadahnute - refleksivna estetska stvarnost. U njima oživljuje duh i tip glagoljaških napjeva, koralnog i klapskog pjevanja, svih onih glazbenih idiooma i pojava koje su egzistirale, a i danas (sukladno modificirajućem i procesualnom karakteru tradicijskih tvorevina) egzistiraju unutar svog autentičnog prostora. No, one su tek prolegomena umjetničkoj kreaciji, zapravo temelj na kojega se naslanja subjektivna i potpuno individualna kategorija autorova talenta. Raspolazući njime, Stipišić uspijeva kombinirati pohranjene arhetipske strukture, pače, doprijeti do novih, još složenijih, do njihova uvijek drukčijeg suodnosa. Premda pristupa formi koja je - kao središnji liturgijski čin kršćanskog bogoslužja - namjenska, skladateljeva orijentacija je prvenstveno estetička. On, naime, glazbu ne rabi kao pomoćno sredstvo katehizacije, već se, zagovarajući pijetet u umjetnosti, zanosi estetskim fenomenom. (...)

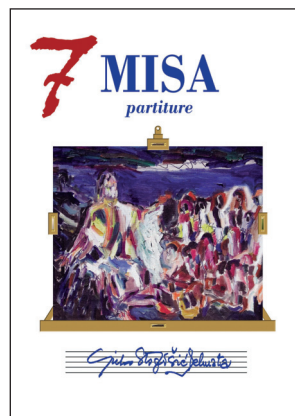
dr. Ivana Tomić Ferić

2006.

1999.

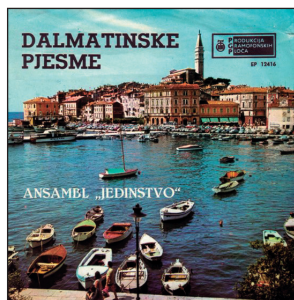

2007.

PONEŠTO IZ DISKOGRAFIJE SVJETOVNIH SKLADBI

1962.

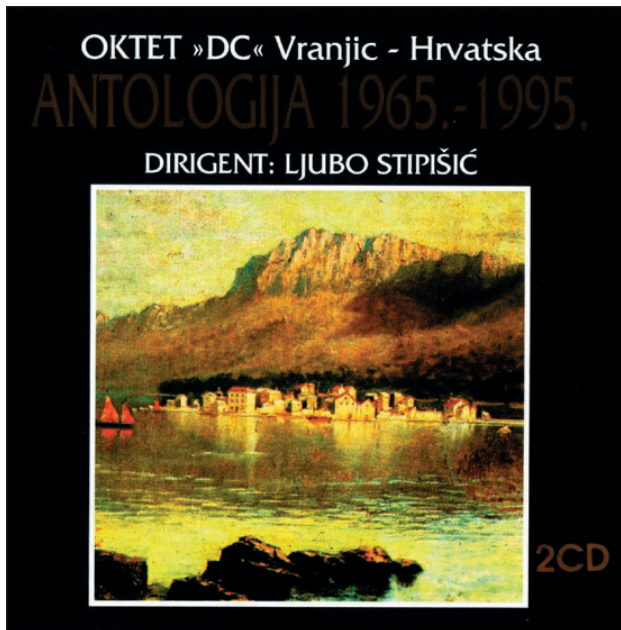
1968.

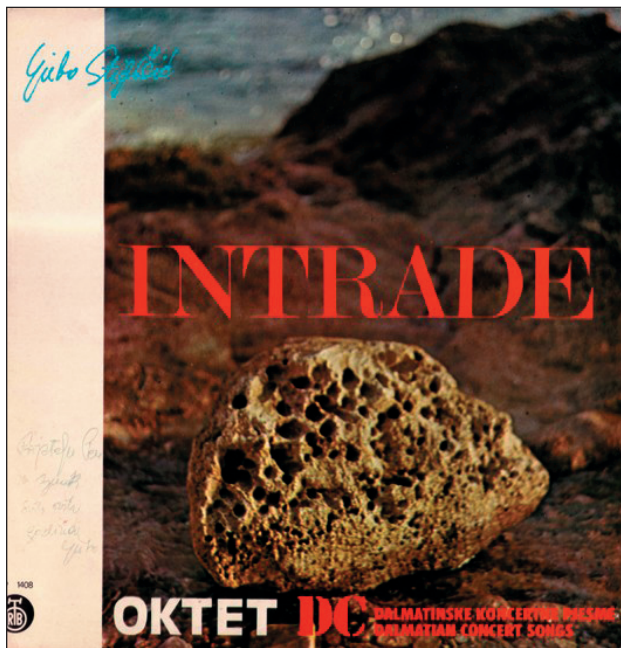
1971.

1971.

1984.

1973.

1967.

1965.

1966.

1972.

1994.

1996.

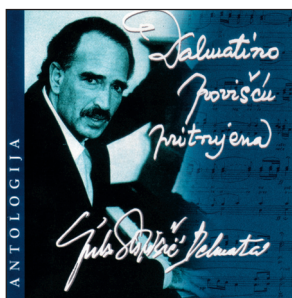
1995.

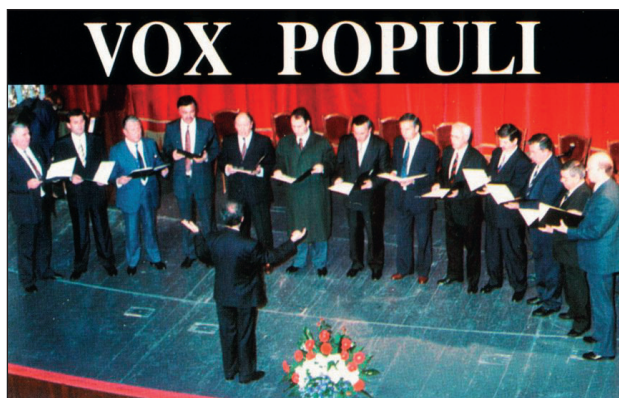
1966.

1994.

2006.

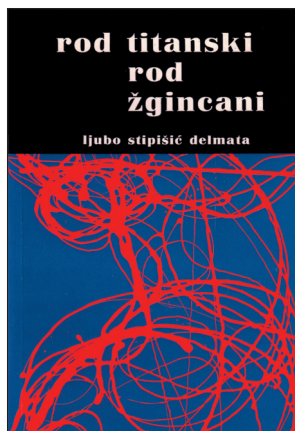
1995.

III.

iz

KNJIŽEVNOG

RADA

POPIS OBJAVLJENIH KNJIGA (kronološki)

Akvarij (misli i aforizmi, 1969.)

Rod titanski - rod žgincani (čakavska poezija, 1975)

Petoknjižje:

1. *Kušaonica smisla* (1992.)

2. *Inicijacije* (1995.)

3. *Odgadanje spasa* (1996)

4. *Sjeme vremena* (1997.)

5. *Djeca obećanja* (1997.)

Knjiga uzroka - knjiga posljedica (2000.)

Ovisnici o očajanju (2003.)

U umu Um (2007.).

SCENSKA DJELA

Tri igrokaza za djecu

(glazba i scenarij: *Zla hrid (I.)* - praižvedeno 1988.)

1453 kraj Istočnog Rimskog Carstva

U vazmene dane
purofum straotni
u barutu velega tira
Pietà rastočana o provi senjskega Noe
robošvetsken poju beritu Matijinu šaldaju
sumeranski klini iz škurice možjani
bandu svita badaju
Oh mensch gieb acht
(a 'spod peke kruv sve kisa)
I čača i lozje
Via Veritas
žij pribili
prida žvalin
mirina saracenskih
(a 'spod peke kruv sve kisa)
I dičica ča kozje
Via Veritas
Oštije pokusane
Propete kandile u
svičarican
puntarskin
Nehaj u tabernakuli 'eretikov
(A 'spod peke Vox Populi)
Oganj jazik ožežije
pripitomjeni čagalj i vučica
na kvižituru uje donalije
(sve Robinja kokolana
ča Jedupka prokurvana
bračo Delmati misli kako chess piti
da se ne poliesš)
čriva Igenoti gingolaju se
na melizmu gregorijansken
(doklen niza kalamitu ruzinavu Ruder cipa
o ledinu bizantinsku)
Čekalo se ma ne jidu ma ne grizu
a kruv sve kisa
ma ča kisa
kisa kisa
i Prikisa

Jere poluvirci smo Prikloniti smo.

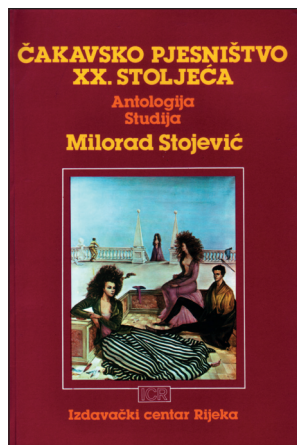

U vazmene dane: u uskrсне dane; profum: miris; velega tira: metka za krupni odstrel; berita: kapa; šaldaj: zalemiti, spojiti; škurice možjani: zamračenja pameti; žvalie: čeljusti; mirina: starih zidina; peka: metalni pokrov pod kojim se peče kruh u Dalmatinskoj zagori; kisa: kisao, kisne kruh; oštije pokusane: hostije pohlepno pojedne; propet: raspet; tabernakul: ormarić u kome se čuva hostija, svetohranište; eretikov: heretika, krivovjeraca; ožežije: žari; kokolana: odveć mažena; kalamita ruzinava: gromobran zardali; ledina: livada neobrađena; prikisa: prekisao.

... Ona, tradicija, za Stipišića je slika naše nazočnosti i prebivanja u vlastitim ontološkim odnosima, vlastitim jer koliko god s jedne strane naš udio u tradicijskim tijekovima bio demijurški toliko je bio takav da on, taj naš udio, sabire pretpostavke za paralelni tradicionalizam apokalipse. Stoga je razaranje te tradicije nekim »objektivnim« pjesničkim viđenjem zapravo želja za pomacima povijesne figuralnosti i njezinih potkodova, kako bi dala pretpostavke za savršeniju projekciju sinkronije, od koje se, ipak, polazi da bi se »inscenirala« povijest u njezinim pragmatiskim dimenzijama. Reinterpretacija povijesti i općih slojeva povijesnosti dovodi tradiciju u položaj da ona svojim pragmatiski izabranim slojevima i dimenzijama ne samo na drugačiji način interpretira sebe nego da i gradi, figuralnim procesom, i relacije same sinkronije. Dakle, proces što ga je artikulirao već Ujević i »Oproštajem« i »Petrom Zoranićem«, ali je ovdje nazočna još jedna njegova protega. Reinterpretirana tradicijska protega sukladna je i s reinterpretacijom riječi i njenih sinkronijsko-dijakronijskih dimenzija, te je tako riječ, kao i u Marovića, semantički realizator reinterpretativnog tijeka. Riječju, značajna je upravo tendencija u kojoj pjesma živi od povijesne tradicije vlastite riječi a ne od predmetnog inventara kojem je bila tek puki označitelj:

*A Rič bota po rič po bota
 stuja
 i otuja
 Gozd u jidro pitagorino
 Latinovići kršćenican
 štivu šplanjaju
 ni jidro razvijorit
 ni jarbol
 potopit*

*A Rič bota uzjogunjena Riču po
 Riču
 Matrikulina azbuka
 muja
 buja
 prid nan pulse režentali
 u zinicu obotnice
 Povist prisadena
 (Ma Rič po Rič bota lebić1
 buja
 sluja)
 Samo salbunari pri
 podanku svega
 isteklega
 prez
 matrikul' ma
 sveisto Rič po lebić
 buja
 muja
 stuja buja
 i otuja*

(...) ali će, poundovski i marovićevski, gotovo programski kompleksu tradicije, književne, kulturološke i političke, prići Ljubo Stipišić Delmata u svojoj knjizi Rod titanski rod žgincani. Stipišićeva vizura kreće se kroz tradiciju kao figura apokalipse, unutar koje se množe podfigure mnogih anticipacija tradicije ...

»Hvala Vam mnogo na užitku kojim ste me obdarili. Uhitim li vremena, nastojat ću da Vašu knjigu prikažem u kojem časopisu (recimo npr. Istri). Neke riječi (ovo je praktična strana) nastojat ću ekscerpirati na svoj Čakavski rječnik ...« Još jednom Vam srdačno zahvaljujem.

Vaš Petar Šimunović

LJUBO STIPIŠIĆ DELMATA

KUŠAONICA SMISLA

LJUBO STIPIŠIĆ DELMATA

INICIJACIJE (Zidovi straha)

LJUBO STIPIŠIĆ DELMATA

ODGAĐANJE SPASA

KNJIGA UZROKA - KNJIGA POSLJEDICA

Na predstavljanju Petoknjižja Ljube Stipišića, 18. prosinca 1997. među ostalim je bilo rečeno: "Povijest pitanja je samo nastavljena, a ne ponovljena." Nova zbirka, "Knjiga uzroka - Knjiga posljedica", na najbolji način potvrđuje tu činjeničnost: povijest pitanja je samo nastavljena.

Delmata, vjeran životu kao životnosti, ne može odložiti upitnost i dezertirati iz života, njegovo hrvanje s izazovom i smislom **biti** ne može trajati ni kraće, a ni duže, od samog života. Tako, dok se mučimo s pitanjima, ostajemo mladi.

Počinja teškim pitanjem:

*"Koliko je život uopće istinito **događanje** ne umijem odgovoriti upitajte me neko teže pitanje"*

*I završava: "**Ali ja postavih pitanja koja nadilaze sebe i to je njihov jedini mogući odgovor**"*

Izmučen traganjem, upornim pitanjima bez odgovora, za nadu da se još jedan sat izdrži, na dužu stazu i ne treba ići, zaključuje:

*"Potres kozmognijskog psihizma razvalit će
zatvorska vrata
i uznicima mojih riječi
do konca svijeta popadat će okovi
i ugledat će biljku zvijer i čovjeka
prožimanih istim Duhom
svemirske anime"*

(Kozmognijski izletjeti)

Pisati o njegovom stvaralaštvu mogao bi samo netko tko je prošao s njim, proživio kao Delmata jedan njegov dan, barem jedan sat. Ja nisam Delmata.

"Ali na križu uzdignut samo čujem svanuće široke zvonjave poput svemira koji mora izdržati toliku težinu praznine."

Sve je teška praznina do novog Neba i nove Zemlje, ili se možda, varamo?! Jer i čovjek je samo

*"biće sastavljeno
od poraza pobjednika
pobjede poraženog"*

(Posjekotina neba u svetoj pometnji.)

Da, praznoća svemirska su pauze u simfoniji kozmosa i nema je mnogo, tek toliko da se raskošnost može neprestano događati. Ljudima kojima su samo centimetri važni, praznine je navodno u svemiru puno, u jednom atomu previše. Za Stipišića ih nema previše, nego su samo izazov za nova pitanja.

"Knjiga uzroka - Knjiga posljedica" je minuciozna kompozicija svih mogućih varijacija i teško dohvatljivih suptilnosti, koje, osluškujući život, dohvaća samo duša obdarena strastvenošću i

otvorenošću upoznati i ono što je Stvoritelj ostavio za život s onu stranu Zastora i granice vremena, vječnost.

ZRETI DO UTAMAN logičan je zaključak jer:

*"I ozgora smo ozidivani tlom
Jedino što smo mogli
izlislili smo istinu
u koju ne vjerujemo"*

(Zreti do utaman)

Ili:

*"Zar itko zna što se događa
ili se događa ono
što mislimo da se tu događa"*

(Zreti do utaman)

Ili:

*"O Oče ne reci da je Tvoj Sin
bio jedan jedini vjernik"*

(Zreti do utaman)

KREPOSNI POGANI - doimlju se kao "izokrenuta koža",
krvava od siline pitanja koje sumnja rastače, pa:

"Urlam svetinju

*Ja sam svrha i posljedica
Pitanje i odgovor
na koje nisam pristigao
upravo stoga Izravno spoznajem
ovdje kreposni pogani
Sijači su zmajskih zubi
podno križa raskajana zločinca."*

Sva ljepota vrhunske metafore ničeovski teške blista u ovom predlošku:

*"Tako mrtvac nečujno odlijepi crijep na krovistu
i dovikuje poludjelima u
nizuje nevidljivo a univerzalno
dok mu zvono oslonjeno na štaku
na vjetru pustinjaškom doziva
Uvjerili me da sam pokojan
a ja samo nepokojan."*

(Kreposni pogani)

Sve se događa, sve je događanje, a kad će početi čovječji
Početak pita se Delmata:

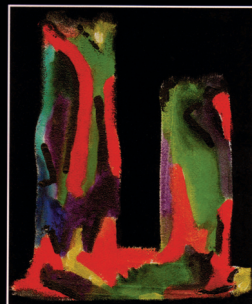
*"Naime dovoljan je toliki golemi zbroj nedostataka
da bi se stvorila povijest Svijeta
koji još iščekuje svoj čovječji Početak"*

(Paljevina praznina)

Traženje beskonačnog u konačnom i ograničenom, vječnog
u vremenitom, božanskog u ljudskom, dodiruje biblijski krik za
novim Nebom i novom Zemljom. Ostaje uvijek i samo NADA:

LJUBO STIPIŠIĆ DELMATA

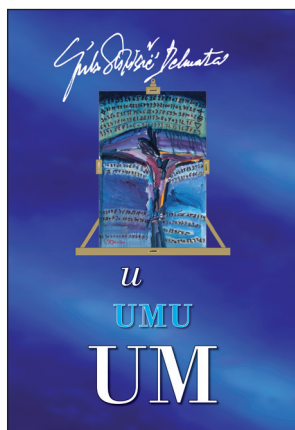
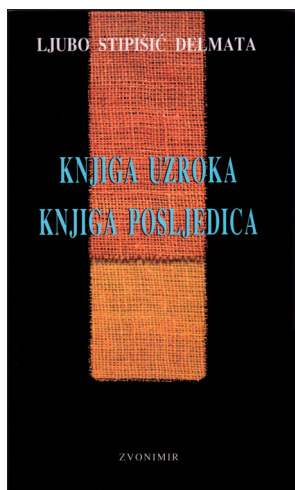
SJEME VREMENA

LJUBO STIPIŠIĆ DELMATA

DJECA OBEĆANJA

“Ne bojte se, ja sam s vama.” To će još slikovitije, snažnije izreći pjesnik:

“... ja oslijepih za razbor čovječji
a progledah u duši Božjoj u mome tijelu
tako na svodu gledam dvostruko sunce
koje se hoće ogrijati na Suncu
koje još ne upoznah
tko je čovjek doli čekanje.”

(Paljevina praznina)

Svjetlo uskrasnog jutra daje snagu za izlazak iz Zatrtog puta ne samo Delmati nego i piscu ovih siromašnih natuknica; mogućnost da postane, družeći se sa Stipišićem na nekoliko sati, “uskrsnula razlika”.

“I ovo moje nastojanje da sa zemlje
ne govorim zemaljski
već da ječim povrh sebe
da postanem uskrsnula razlika
da me otpusti od rodbistva zla
da uskrisavam od živih
postanem njihov nagovor za svetu smrt
da bih sebe spasio iz dvaju razloga kojih ne upoznah
iako sam nečiji potomak
a ničiji srodnik”

(Zatrti put)

Dr. Ivan Grubišić, teolog i sociolog

“ZIDOVI STRAHA” su nadgrađe “KUSAONICE SMISLA” i svrstava se u štivo koje nije postojalo u našoj dodanašnjoj hrvatskoj književnosti, zato otvara jedan novi Obzor, koji svojim neobičnim ideogramom stvara kriptograme u pjesničkim i filozofskim metaforama od vrhunskoga duhovnog zrcala u cjelovito, gdje dubina smisla i ozbiljnost svrhe riječi ima svemirski razlog, da bi osvijetlio osudbu vremena nad čovjekom, da bi iz kozmogliba izvlačio poetiku života, vlastitu i našu, prošloga i budućeg doba. U ovom je lirskom zakonu višeznačno izričje istodobno prastaro i najnovije. Zato je Stipišićeva knjiga “ZIDOVI STRAHA” vrtložnik živaca pohranjenih u kozmogoniji, a po zemaljskomu blatu odživljenih, u mudrosne ode duha, voda, zemlje i uma, čak i “ono Uvijek”, ono vječno upaljeno svjetlo u počestoj tmici zemnih.

Stoga, Stipišićeve ostihovljene filozofičke misli zahtijevaju novi naziv, a najbliži mu je, već u krugovima spominjan, kozmogonijski psihizam. Ljubo Stipišić Delmata kao dosljedan začetnik kozmogo-nijskoga psihizma ovim svojim pjesništvom dariva novu vrijednost i skraćuje vrijeme čekanja, ne samo u našoj hrvatskoj književnosti.

Milijada BARADA, pjesnikinja

SUDBINSKA PREINAKA

*"A ne bje Riječ nego
koračaj Daha koji
nigda Riječ neće
zakoračiti"*

(Okus predsmrća)

Bojim se da će mnogi koji uzmu u ruke knjigu *Zidovi straha* od Ljube Stipišića ubrzo odustati od čitanja te čudesno lijepe knjige. Osobno vjerujem da ima mnogo razloga da postupa drukčije. Jer, Stipišić je svjestan pa će reći: *"Zar više itko razumije izrečeno o svetim stvarima - osim oplošja rečenice"*. I da se to ne bi i nama dogodilo, Stipišić stvara svoj čudesno izražajni jezik, koji je u formi i mnogim izrazima arhaičan, ali zato Jungovski univerzalan, pa zadire u domen kolektivne svijesti.

*"O Bože zar sam uzlazan odgovor u pokladama
a neupitan o nepristranoj patnji
u koraku Prijelaza
budući da me mjera skvičanja vazda blaguje"*

Sada je vrijeme da se susretnemo sa sržnom riječju čitave knjige. To je riječ: *Preinaka!* Sve što se u knjizi događa doživljava preinake. Pjesnik je svjestan da je i sam višestruko preinačen. Najprije, on je preinačen Rilkeovskom sposobnošću da gleda u sebe, unutra, a ne vani kao što životinja gleda, da pred sobom uvijek vidi smrt. On je svjestan i druge preinake, od poganina u kršćanina, pa će *Zidove straha* ugraditi u obred krštenja, samim tim sugerirajući drugi stupanj Preinake. Te se Preinake kod Stipišića nisu u potpunosti ostvarile. Zato su i njegove boli uza svu duhovnu dimenziju i duboko tjelesne, čak bih rekao i životinjske, a sam nije siguran je li mu žao što je kršten, ili bi još više patio da to nije.

Taj holderlinski dan Stipišić nije zaboravio. U njemu još živi i stari pan i Orfej, i san, i Adamov grijeh, a Preinaku uporno stvara po strogim pravilima starog kršćanskog obrednika, poput popa glagoljaša, i u čudu promatra stope svojih dlanova u predvorjima tišine, u krstionici plača, sebi zdesna, kako je i sam rod ničiji, manji od svrhe i kako se po ursudnoj molitvi podnevnog molitelja događa sudbinska Preinaka! U njemu će ostati još i kaos i okus predsmrća i skritost boli i svetkovina ničesa, ali i nada:

"da mukom postanem zaljubljenik glasa u nama a s Neba"

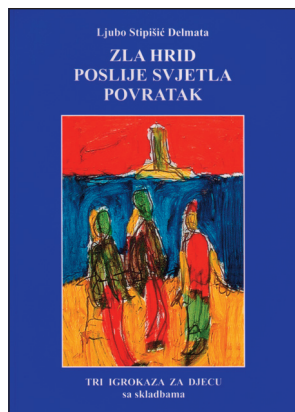
No, uza sve to pjesnik će ostati skitnica.

Odisej koji luta od nemila do nedraga, vječni Ahasver, proklet žedom za vječnošću!

*"tkalac si nepoznat i nezapitkivan
dno si bunara porozno a nitko ožednio
žetva obilna a nitko ogladnio
riječ si svačijim ustima /žito mlinu svačijem)/*

mjera mlinskog kamena vratu svačijem"

Ivan Cvitanović, prof.

Dramska trilogija Ljube Stipišića Delmate o djetinjstvu i odrastanju, pisana za mladi i najmlađi uzrast, nudi nam dogodovštine grupe djece koja uz more spoznavaju svijet oko sebe i u njemu se određuju prema svemu što ih okružuje, prema roditeljima i odraslima, prepoznavanju dobra i zla. Scena uz more već je sama po sebi prebogata signalima jednog slikovitog podneblja, tu su more, lučica, otočić i lanterna kao nezaobilazni čvrsti detalji jednog osobitog, atraktivnog ugođaja, a kad djeca u sve to urone svoje godine, nevinost zapažanja i akcije, probuju život i ispuni se svjetlošću djetinjstva, ljepotom zavičajnosti i prisnoćom prijateljstva. Ekipa djece je iznijansirana već i samim imenima (Hrabri, Mirjana, Zvrko, Kukavko), koja ocrtavaju njihove osnovne karakterne osobine, a svaki je od njih simpatičan na neki svoj pomalo i otkačeni način, ali svakako pun neuništivog dječjeg vitalizma. U radnjama je postignuta napetost i neposrednost, a osobito je afirmirana ideja prijateljstva, o kojoj najizravnije govore songovi, provedeni kroz sve tri drame.

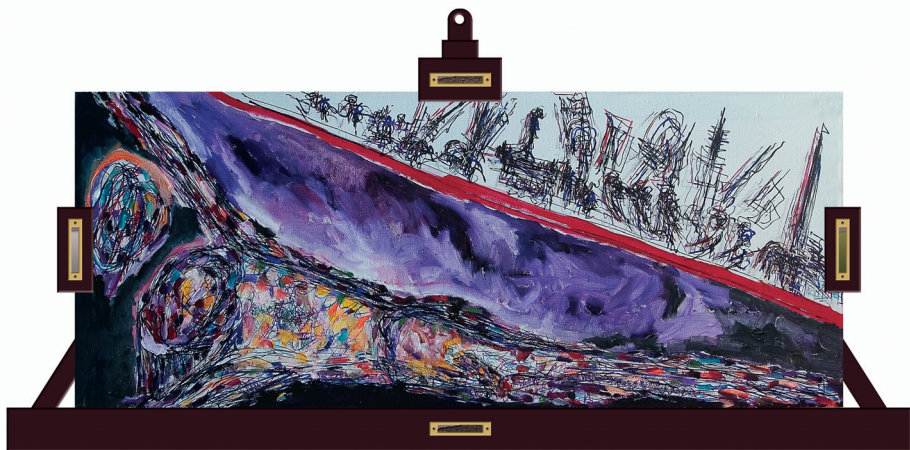
Jakša Fiamengo, književnik

IV.

iz

SLIKARSKOG

RADA

Fotografije: Zoran Alajbeg

ČUVARI SNA NA MARGINI SVIJETA

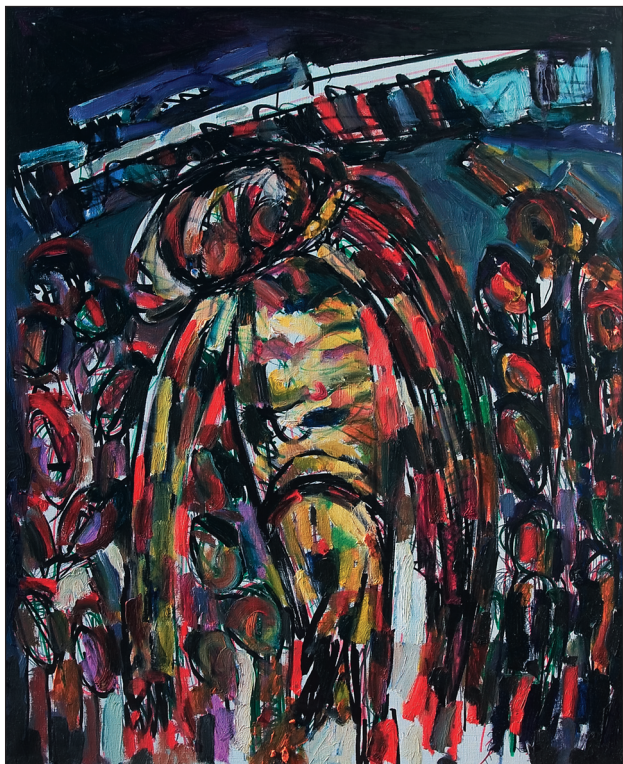
Dok svijet mahnito vrti svoje kotače na putu prema praznoj budućnosti bez vizije, umjetnici, kao *čuvari margine*, ustraju u osluškivanju tananih vibracija u srcu svemira i gonetanju «magije svijeta» ili preplitanju svoje snovite pređe od stranice do stranice, od slike do slike. Nekada davno, Kipling je pjevao u pjesmi o ČETIRI ANĐELA: «Zemlja i zrak, voda i plam/što još da želi čovjek sam»? Doista, reći će svestrani umjetnik **Ljubo Stipišić-Delmata**, i njemu dostaje ta kozmogonijska zagonetka za duboka premišljanja, duga pribiranja, pa onda spontane izljeve visoke kreativnosti, uvijek pod naponom i intenzitetom, bilo da je riječ o glazbi, poeziji ili slikarstvu. Iskonsko i drevno privlači ga poput magneta; oprečnosti, tenzije, smisao patnje, način na koji se uzdižemo i dubina do koje možemo pasti. Konačno, tu je i *križ*, taj univerzalno prepoznat instrument spasenja, do kojega se valja duši dovinuti, jer on vodi k usponskoj stazi, egzodusu u otvoreno Nebo.

Njegov je kristološki ciklus diskretan naklon testenovskoj poetici: podjednaka je živost i svježina pigmenta, unutarnja pokrenutost, gibljive mase, koloristički naglasci, širok ekspresionistički potez kista, flomastera ili olovke. Postoje i tematske podudarnosti, osobito u prizorima Pasije, kojima se umjetnik vraća u svim stvaralačkim domenama. No, razrada motiva posve je osebuja, kao i njegov slikarski temperament. Uznemirene povorke, u kovitlacu, grču, hektičkoj zaljuljanosti (bilo da mole ili bezglavo srljaju utažujući glad za događajem) i usred njih izdvojen pojedinac u otajnosti askeze ili spremnosti na žrtvu. Slika se gradi po načelu hijerarhije, unutarnji raspored planova podređen je emocionalnom naboju i osobnim određenjima autora, čak i nemoćni, gotovo rastrgan Spasiteljjev korpus, sivkasta inkarnata i izbrisanih crta lica, zrači drugačije: kao pepelna struktura, iz koje

će šiknuti oganj, uzdići se kao Feniks nad smrću, poričući zakon propadljivosti (*Uklesan u Sjenu koja će uskrsnuti*).

Stipišić poznaje simboliku, univerzalni jezik arhetipa, te bira iz bogate riznice prekoumnog i sakralnog, potičući nas da se prisjetimo znanja koje ne piše u knjigama i mudrosti koja o sebi ne više na trgovima ili po svratištima. Traži usredotočenost, kontemplaciju, intuiciju, povratak u zgusnuto vrijeme, koje kod njega funkcionira kao *bezvremenost*, drugo ime Vječnosti. To nije umjetnost brze podvorbe i površne konzumacije, već proživljeno transcendentalno iskustvo, u načelu nesaopćivo, no autor ga fragmentarno pokušava prenijeti, barem na razini uzbuđenja i akceleracije koju je sam osjetio u trenucima podignutosti. Svakako, to su slike za ljude koji sačuvaše svoju *metafizičku osjetljivost* bi u dodiru s umjetninom postigli «ozarenje, sveukupnost», kako veli Valery. I konačno, cijeli jedan život ponekad treba proći, da bismo raspoznali i zaokružili jednu veliku umjetničku temu, naslućenu u mladosti. Ljubo Stipišić-Delmata u tome je uspio. Pozdravljamo ga stihovima R. Chara: »Bojažljivi skakavče, koji skačeš tako visoko, moli se za nas dok padaš dolje».

Božica Jelušić

1/2 duerika, atele:
Strozamac, 17. svibnja 2008.

(...) Vjerojatno je cijeli svijet ponajviše otvorena zagonetka u simbolima i brojevima, pa tako čovjek sebe dijelom drži i odgonetkom te otvorene zagonetke; dakako, ukoliko zaište uroniti u kronologiju pohranjena Iskona koji se u njemu *projicira kao naslućena brojena Riječ*.

Je li ovaj tihi nauk može *postati i ono što je od sebe dozvolio izmoliti*: protega moći, da s navodno mrtvih platana dodirne bolnoga, učini dobrohotnosti i izvan rubova ovih *ovješanih posrednih spoznaja* (neovisnih o likovnomu), da bi smisao stopio s potrebama potrebnih koje bi nadilazile računalno navika gledanja; kako bi taj čovjek uronio u moguće *spasensko vrijeme: sebe sa sobom u subratimstvu s Bićem slike*. Čini se, da je on tu zakračunat još od pradžine kroz praelemente i zemlje i vode i ulja i vatre; stoga, nazočnost broja **četiri** sadrži i donosi i godišnja doba, i strane svijeta, i slikâ, i križa, i vjetra, i četiri mora, i mjesečeve mijene, i četiri evanđelja, i jahača apokalipse, *ta četiri elementa koja su ovdje ugrađena uz rubove Mukâ*, ovih Bića koja nemaju rubove okvira kako bi se širili u prostor do subraće ljudi.

Stoga, **ovdje** ne bi smjelo biti samo ono usamljeno artističko; htjelo se preko iskonskih moći suučestvovati s duhovnom rodbinom, ne onima moćima pričavljanim o čavlu, već ovješanim o stalku, *toj materničnoj posteljici*, kako Bića slikâ ne bi iz dana u dan postajala navike očima, odložene o povijest čavla; ne, **ovdje** ona hoće suučestvovati, *djelovati dobrohotno*, dapače, Biće slike hoće se stopiti u svetosti prostora *sa subračom po ludosti muke i po naslućenoj mudrosti u toj svetoj ludosti ovdje iskonskim elementima objedinjeni*. (...)

Julio Šturmik Jelencar

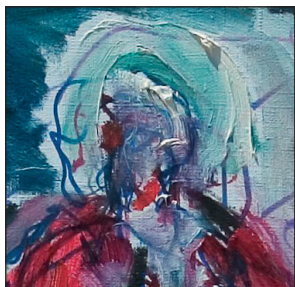

SLIKAR MISTIČNOG, ZAGONETNOG, NEDOKUČIVO...

(...) "Blagoslov polja", "Blagoslov brodova" su jedno od slikarskih opsjednutosti Ljube Stipišića Delmate. Tu su povorke mističnih molioca koji pod sunčevom jarom iščekuju uslihu svojih tajnovitih molitava. Njegova nasušna polja i skup hodočasnika s relikvijama, njegovi mještani u tradicionalnim godišnjim ophodima uz more, uvale i brodovlja, - dio su mističnosti koju ovaj slikar projicira na platna; tu se kreću povorke strpljivih mučenika, koji zazivima svojih molitava i pjevom stoljetnih vapaja dozivaju ono skrito ponajbolje u zemlji, moru, i u sebi. Slikareva "Turinska platna" i "Čudotvorne slike" slijed su upornog Stipišićevog nastojanja prodrijeti u tajanstveno, neshvatljivo, nerazjašnivo.

I u poeziji "Petoknjižje", "Knjiga uzroka - knjiga posljedica", i u glazbi "Dalmatino, povišću pritrujena", "Kalvarija", pa evo, i u slikarstvu ova multimedijalna osobnost Ljubo Stipišić Delmata zavrijeđuje naziv Slikara mističnog, zagonetnog, nedokučivog (...)

Dr. Antun Bauer, povjesničar umjetnosti

Ljubo Stipišić Delmata (1938.) jedna je od rijetkih i izuzetnih svestranih osobnosti u specijalističkoj izolaciji ovog našeg doba, on je podjednako kreativan glazbenik, literat i slikar, stvaralac bez kojeg bi splitski krug ostao bez jednog od svojih čvrstih uporišta. Nije nimalo slučajno što se stvaralac takve radoznalosti i nemira u svom slikarstvu približio ekspresionizmu, točnije rečeno: što je našao sebe u onome što ekspresionizam predstavlja kroz dugu povijest umjetnosti - "stanje duha", što znači stanje čovjekove nepresušne radoznalosti i njegovih ljudskih nemira. Mislim da djelo ovoga slikara treba promatrati upravo iz kuta stvaratelja koji pobjednako slika umom i srcem, u čijem se djelu zrcalno odražava ovo naše slojevito i nemirno vrijeme.

*"FIGURACIJE U HRVATSKOM SLIKARSTVU", Zagreb,
1998. prof. Josip Depolo*

Ljubino često sjetno lice ne može skriti ipak lirskog pjesnika i slikara čiji će ukupni doprinos umjetnosti biti svojevrsnom metafizičkom reakcijom na današnje stanje duha, biti putanjom kojom se ozbiljno i tiho može kretati svečanošću svijetla i boje, putem koji bi htio nadomjestiti naše snove i utažiti našu glad za ljepotom ljudske duše! Blagi je ovo tek psihološki akord onog zlata koje nas dodiruje slikom, pjesmom ili strofom... duhom prividno mirnog Ljube Stipišića Delmate.

dr. Tonči Šitin

Crtački niz autora Ljube Stipišića od dvadeset i nekoliko listova epiderma je jedne sustavnosti Unutrašnjeg, jednog mnogoznačja i krhkosti mikrokozmosa. To su zapisi koji su tjerani tjeskobom i nalogom očigledne varljivosti predmetnog. Crteži nam se podastiru kao vizije futurističkih koprena koje teže ka zbrajanju Kraja u kojem se ne nazire ni njihov novi početak.

Stipišićevi listovi korespondiraju sa njegovom osobom nadopunjujući njegovo biće i sjajnu ostavštinu njegova mara, njegovih nota i muzike koje »zunze«
prostorima Dalmacije. To je sinesteznijski odnos zajednog opažanja i prenošenja, a sve u transpoziciji prema putu Duha i razuma.

Marko Demicheli,
slikar i povjesničar umjetnosti Split, 5. II 1988.

*O svi vi što putem prolazite,
pogledajte i vidite ima li boli kakva je bol moja...*

Tuž 1,1

Objava je naše znanje o uzvišenom, božanskom, svetom, o stvarnosti duha koja nas neprestano prosvjetljuje i prenosi iz dana u dan kroz sve naše dane do onoga trenutka kada će za nas uminuti ova stvarnost, nebo i zemlja. Mi slutimo, nadamo se, čeznemo, iščekujemo ugledati NOVO NEBO I NOVU ZEMLJU, koju je u svojem viđenju ugledao na PATMOSU SV. IVAN evanđelist.

U slikarstvu Ljube Stipišića Delmate očituje se jednakom žestinom i napetošću nemir u potrazi za razrješenjem nedoumica koje prate čovjeka na njegovu putu križa. Doista, čovjek ide za Kristovim i svojim križem. Čovjek je razdrt. Sigurno je i Krist ljudski i božanski tužan i povrijeđen, ali i kao čovjek i kao Bog je bespo-

moćan; Krist vapi Ocu: ako je moguće... I čovjek i BOG, KRIST i čovjek, oba se teško vuku, oba su slomljena, oba su od svjetine prezreni, odbačeni i neshvaćeni. U Stipišića tema nije neodređena ili imaginarna, neka „svjetska bol“ koja bi pokretala ovoga osjetljivog čovjeka i umjetnika. Njega i kada su naizgled poštivali, šibali su ga. Očekivao je doličnu samoću, tišinu usred buke, ali nažalost u svijetu otrcanih društvenih konvencija posebnost osjetljivosti umjetničkih karaktera teško će naći one poželjne uvijete kako bi život i djelo ostvarili u ljudski sretnoj i plodnoj putanji.

I pored tih raspoloženja, umjetnik nas dariva novim viđenjima svoga duha. Ciklus slika koji je nazvao OBJAVA, predstavlja suvremenu slikarsku Pasiju. Poput svoje velike Pasije, koju je u okviru programa Pasijske baštine izveo mješoviti zbor Lado, to je na slikarski način iskazao u ciklusu Objava, kao i uopće u svome slikarskom kontinuitetu. Njegovo slikanje je započelo davnih šezdesetih godina, kada se slikarski izražavao jezikom slikarstva akcije. To je slikarstvo prolazilo kroz morfološke mijene, ali nemirni i živopisni rukopis, rukopis slikareve duše, ostao je konstanta i u ovim najnovijim slikama, obogaćenom paletom boja koje ljubičastim i purpurnim ozračjem dočaravaju duhovno stanje muke Kristove.

Josip Botteri Dini

SUMMARY

Here is a small part of the abundant and very diverse artistic (and scientific) opus of an extremely interesting and complex personality of Mr. Ljubo Stipišić-Delmata (born in 1938).

Mr. Stipišić traces back to the very beginnings, he looks for them, they excite and challenge him. He records the names of the tools and dishes which are not in use any more; the names of the plants that died out; the bird that moved away, the disease that made us laugh or the medicine that frightened us; he records riddles and jests, curses and blessings, oaths and prayers; he records compositions from the Dalmatian hinterland and the islands. He has always been stimulated and inspired by rarity, uncommonness, antiquity and distance. When he speaks, one does not know if the words belong to a Chinese wiseman, an apostle, a fisherman, a doctor or maybe even a sarcophagus.

Mr. Stipišić is both, a melograph and an ethnomusicologist. He observes the origin of the word, spoken and sung, he discovers melody and presents it in original or arranged mode. Mr. Stipišić is a composer of exclusively vocal music, sacral and secular. He absorbs everything and delivers it through his restless temper and vivacious fantasy. This is Mr. Ljubo Stipišić, a unique personality. The influence of Dalmatian songs, free of metrical and formal regularities, is evident in the music of this author. Mr. Stipišić makes compositions often metrically indefinite, sometimes in the form of a recitative. However, they blend with the metrically definite parts into an undivisible entity of higher form.

Mr. Stipišić's harmony varies from simple chords to the very complex ones, psychologically treating the dissonance. In many of his compositions Mr. Stipisic used his own lyrics written in the Middle Dalmatian dialect- »Čakavica« -, printed in the latest edition of *The Anthology of Dalmatian Dialectal Poetry*. Mr. Stipišić has created his own style, recognisable and unique. His work means a considerable contribution to the enrichment of the choir music. Being so talented, he endows us with the gifts of his mind and his heart. These compositions, collected in the *Anthology*, give us insight into his distinctive personality. By exposing himself, he helps us to become aware of ourselves.

In these drawings one feels a stone speak, the forceful utterance of monuments and landscapes is clearly articulated as if there were something human, suffering, something weary in them. Mr. Stipišić strokes the soaring of spirit in the layers of Time, in the restlessness of nature, in the anxieties of man. This drawing is often a dim recollection of a vision of his homeland and his only life. The drawing is consistent and represents a rounded off composition seeking no precepts outside itself, being always an almost completed work of art. Born in ecstasy, integrated by an inner tension, it remains engraved in one's mind as a permanent token bearing a special spiritual meaning.